

РІК LV, Ч. 3

БЕРЕЗЕНЬ — 1998 — MARCH

№. 3, VOL. LV

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

PIK LV, БЕРЕЗЕНЬ Ч. 3

Виходить раз у місяць
видає

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація

Засновник Українського Музею в Нью-Йорку

Головний редактор — Ірена Чабан

Редактор англomовної частини — Тамара Стадниченко

Редакційна колеґія:

Анна Кравчук — Голова Союзу Українок Америки

Марта Богачевська-Хом'як

Любов Волинець

Анна-Галля Горбач

Іванна Рожанковська

Ярослава Рубель — член Екзекутиви СУА

для справ преси

Адреса редакції: 108 Second Avenue

New York, NY 10003

Тел.: (212) 674-5508

Факс: (212) 254-2672

Адміністратор-бухгалтер М. Оріся Яцусь

Тел/Факс: (732) 441-9377

Річна передплата в США

Для членів СУА ..... \$ 25.00

Для інших передплатників ..... \$ 30.00

Поодинокое число ..... \$ 3.00

В країнах поза межами США ..... US \$ 40.00

OUR LIFE

VOL. LV MARCH No. 3

Published by

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

Non-profit organization

Founders of The Ukrainian Museum in New York, N.Y.

Editor-in-Chief — Irena Chaban

English Editor — Tamara Stodnychenko

Contributing Editors:

Anna Krawczuk — UNWLA Inc. President

Martha Bohachevsky Chomlak

Anna-Halia Horbach

Iwanna Rozankowskyj

Jaroslawa Rubel — UNWLA Inc. Press Chair

Lubow Wolynets

Editorial Office: 108 Second Avenue

New York, NY 10003

Тел.: (212) 674-5508

Факс: (212) 254-2672

Business administrator: M. O. Jacus

Тел/Факс: (732) 441-9377

Annual subscription in the USA for UNWLA members .. \$ 25.00

Annual subscription in the USA for other subscribers ... \$ 30.00.

Annual subscription in countries other

than USA ..... \$40.00 US currency.

Single copy \$3.00

ЗМІСТ

Богдан-Ігор Антонич. Шевченко	1
Роксоліана Зорівчак. Слово Тараса Шевченка на Американському континенті	1
Людмила Романюк. Принада таїни	6
Галина Стельмашук. Жінки вчаться	9
Марта Богачевська-Хом'як. Олена Лотоцька в Києві	10
Нові видання	10
Вісті з Централі	12
Our Life	
Hélène Turkewych-Sanko. French Eighth Graders Study Poetry of T. Shevchenko	13
Roksoliانا Zorivchak. The First Translator of Shevchenko into English	14
Marta Zielyk. Angels at Boryspil	16
Hélène Turkewych-Sanko. Seven Year Old Clever Marusia	18
Ihor Magun, M.D. Are you really ill?	20
Cooky's Corner	20
Христя Навроцька. Наше харчування	21
Дописи округ і відділів	22
Пожертви	27
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36

На обкладинці: Шевченко. Катерина. (Фрагмент). 1842.

On the cover: Shevchenko. Kateryna. Close-up. 1842.

Ілюстрації Зоряни Сохацької-Атлантової.

Illustrations by Zoriana Sokhatska-Atlantova.

Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки ориґінали дописів, статей. Згідно з журналістичною практикою, не подається копій, що були поміщені чи переслані до інших видань.

Незамовлених матеріялів редакція не повертає, а також не веде листування з приводу невикористаних матеріялів.

Редакція застерігає за собою право скорочувати прислані матеріяли і вправляти мову. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції.

Передруки і переклади матеріялів з "Нашого Життя" дозволені за поданням джерела.

На адресі, поміщеній на журналі, є зазначено, доки заплачена передплата.

Усі редакційні матеріяли просимо пересилати на адресу редакції, з поміткою "редакторів".

Кшти вироблення кліш покривають дописувачі.

Дописи просимо писати виразно, через два інтервали, зокрема чітко імена і прізвища поданих осіб.

Редакція приймає за домовленням, тел.: 1-212-674-5508.

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly (except August) by Ukrainian National Women's League of America, Inc., 108 Second Avenue, New York, NY. 10003
ISSN 0740-0225

Periodicals Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

Postmaster: send address changes to

"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 1998 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011
Tel.: (973) 772-2166 Fax: (973) 772-1963 e-mail: computopr@aol.com

ШЕВЧЕНКО

Не пишний монумент із мармуру Ти залишив по собі,
коли туди відходив, звідкіля немає вороття.
За бронзу й мідь тривкіше слово — і як завжди сонце сходить
і не цвітуть свічок лілеї молитвами забуття.
Не тихне сторож вишні — соловейко в місяця пожарах,
дівчата не вмовкають, і зозулиним весіннім чарам
все піддане. Земля і на землі закон зростання й крові.
Змінливість вічна і трива незмінність прав і справ.
Країна, що над нею місяць грає, як і грав,
волошково, пшенично, черешнево, вільхово, вербово.

Не тихне клик чаїний над лиманами, що в них заснули
вітри завмерлих бур, немов стяги потоплених човнів,
де сплять сповиті у китайку дні минулі
і море морщить хвилі, наче людські чола наглий гнів.

Це Ти сто літ показував мету і шлях стовпом вогнистим,
ми вирости у спадщині Твоїй, як в сьйві сонця листя,
у куряві воєн, у мряці буднів час Тебе не зрушив.
Твоє наймення мов молитву кладемо на стяг,
бо знаємо, що мов тавро пронесемо в життя
печатя Твоїх палючих слів, що пропекла до дна нам душі.

Рис. Т. Шевченка. Drawing. Taras Shevchenko.

РОКСОЛЯНА ЗОРІВЧАК

СЛОВО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА НА АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ

Український поет цікавився наукою, культурою, історією США, зокрема періодом війни за незалежність, і технічними досягненнями цієї країни. У незакінченій поемі "Юридичний", тавруючи рабську покору своїх земляків та висловлюючи віру в те, що і Україна в майбутньому матиме "новий і праведний закон", поет із захопленням писав про першого Президента США — Дж. Вашингтона:

...А ми дивились та мовчали,
Та мовчки чухали чуби.
Німії, подлії раби,
Підніжки царськії, лакеї
Капрала п'яного. Не вам,
Не вам, в мережаній лівреї
Доношкики і фарисеї,
За правду пресвятую стать
І за свободу. Розпинать,
А не любить ви вчилися брата.
О роде суєтний, проклятий,
Коли ти видохнеш? Коли
Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?
А діждемося-таки колись!

(Т. Шевченко. Повне зібрання творів: У 12-ти т. — К., Наук. думка, 1990. — Т. 2. — С. 230).

Т. Шевченко був знайомий з книжкою американського письменника В. Ірвінга "Історія життя і мандрівок Христофора Колумба". У повісті "Художник" поет назвав Х. Колумба "великим адміралом". "У квартирі Карла Павловича засвітилося, я зайшов до нього і в нього переночував. Карло Павлович все-таки відчув, що душа в мене чимось розбурхана, але з делікатності ні про що не спитав мене. Сказав постелити мені в одній кімнаті з ним і став читати вголос. То була книжка Вашингтона Ірвінга "Христофор Колумб". Читаючи, він заразом імпровізував картину, як невдячні іспанці виводять з баркаса на берег обтяженого кайданами великого адмірала. Яка сумна, повчальна картина! Я подав йому клапоть паперу й олівця, та він одмовився й читав далі". (Переклад О. Кундзіча, цит. за вид.: Т. Шевченко. Повісті. — К., Держлітвидав, 1964. — С. 504).

У повісті "Мандрівка з приємністю та й не без моралі" знаходимо згадку про В. Франкліна — американського вченого і державного діяча, винахідника громовідводу — ось у якому контексті: "І я, як великий Франклін, замислився над цим моральним одводом. Як же одвести цю темну густу хмару від її чарівливо прекрасної головки?" (Переклад С. Ковганюка, цит. за вид.: Т. Шевченко. Повісті. — К., Держлітвидав, 1964. — С. 645).

Повертаючись із заслання, поет спостерігав місячними ночами на Волзі за рухом пароплава й захоплювався величними технічними досягненнями. Це захоплення прорвалося прекрасною, сильною апострофою до американського винахідника Р. Фултона та шотландського Дж. Ватта: "Великий Фултон! И великий Ватт! Ваше молодое, не по дням, а по часам растущее дитя в скором времени пожрет кнуты, престолы и короны, а дипломатами и помещиками только закусит. То, что начали во Франции энциклопедисты, то довершит на всей нашей планете ваше колоссальное гениальное дитя. Мое пророчество несомненно" (запис у щоденнику за 27 серпня 1857 р. Цитую мовою оригіналу за найавторитетнішим виданням: Т. Шевченко. Повне зібрання творів (Під заг. редакцією С. Єфремова. — К.: ДВУ, 1927. — Т. 4. Щоденні записки. Текст. Первісні варіанти. Коментарій. — С. 83).

Після заслання Т. Шевченко подружив із Айрою Фредеріком Олдріджем — першим американським актором (до того ж, негром), що завоював всесвітню славу виконанням шекспірівських ролей — Макбета, Отелло, Шайлока, Ліра, Річарда III. 10 листопада 1858 р. він уперше виступив у Петербурзі в ролі Отелло. На виставі був і Т. Шевченко. "У нас тепер африканський актор, чудеса виробляє на сцені. Живого Шекспіра показує", — писав поет до М. С. Щепкіна у грудні 1858 р. Знайомство Т. Шевченка з А. Ф. Олдріджем відбулося у господі Ф. Толстого і незабаром переросло в дружбу. Вони дуже добре розуміли один одного без слів, бо в їхніх долях було чимало спільного. Як згадує донька Ф. Толстого, К. Юнге, Т. Шевченко та А. Олдрідж часто співали один одному своїх народних пісень, і до них долучався польський піяніст і композитор А. Контський. Т. Шевченко написав портрет А. Олдріджа, на якому подано дату 25 грудня 1858 р. Він зберігається в Державному музеї Т. Г. Шевченка в Києві.

У популяризації Шевченкової літературної та мистецької спадщини серед американців беруть участь різні за світоглядом, знанням і талантом письменники, учені, публіцисти та громадські діячі й, на жаль, досить рідко професійні перекладачі, що й накладає свій відбиток на сприйняття творчості поета. До того ж, додається ще такий чинник, що упродовж останніх десятиліть англійською мовою перекладають порівняно мало, а з англійської мови, навпаки, дуже багато. Так, і у Великобританії і в США кількість опублікованих книжок у 90-ті роки в чотири рази перевищила кількість опублікованих книжок у 50-ті роки, але кількість перекладної літератури зросла мало: і в 50-ті і в 90-ті роки вона становить 2-4% загальної кількості літератури. Так, у 1990 р. британські видавці опублікували 63.980 книжок, з яких 1.625 (2,4%) були переклади.

Порівняймо з Італією, наприклад, де в 1989 р. було опубліковано 33.893 книжки, з яких 8.602 (25,4%) були переклади, або ж з Німеччиною, де в 1990 р. вийшло в світ 61.015 книжок, з яких 8.716 (14,4%) — перекладні (L. Wenuti. *The translator's invisibility: A history of translation.* — London; New York: Routledge, 1995. — P. 12-і3).

Матеріали американської Шевченкіяни мають неоднакову історико-літературну вартість та заслуговують виваженої критичної оцінки. В американську, англійську, канадську та австралійську літератури творчість Т. Шев-

Т. Шевченко. Портрет Айри Олдріджа. Олівець, крейда. 1858 р.
Portrait of A. Aldridge by Taras Shevchenko. Pencil and Chalk. 1858.

ченка входить майже паралельно. Переклади його творів, статті про нього у будь-якій з цих країн відкривають творчості українського поета шлях у всі чотири літератури. На жаль, дотепер Т. Шевченко ще не відомий широкому читацькому загалу англомовного світу. Він знаний в колах українських імігрантів з патріотичних міркувань, в академічних — з наукових, але як геніальний поет, що стоїть поруч з Дж. Г. Байроном, О. С. Пушкіним, Г. Гайне, В. Вітменом, А. Міцкевичем — він залишається маловідомим.

Перша згадка про українського поета в США і в англомовному світі загалом датується 1 березня 1868 р., коли політичний емігрант з України, автор некролога Т. Шевченка українською мовою в "Колоколе" (першій російській революційній газеті, що її видавали О. Герцен і М. Огарьов), священник Агапій Гончаренко (псевдонім Андрія Гумницького) — опублікував у своєму двотижневнику "The Alaska Herald" ("Вісник Аляски") власний прозовий переклад уривків з поеми "Кавказ" (рядки 89-106, 128-129) під назвою "Цікаві ідеї поета Тараса Шевченка". Там же А. Гончаренко надрукував українською мовою уривки з творів "І мертвим, і живим..." (1.IX.1868), "Кавказ" (1.IX.1868 і 15.IX.1868) та "Думи мої, думи мої, лихо мені з вами!" (двічі той самий уривок 1.II.1869 і 15.II.1869). Це була перша публікація в оригіналі віршів Т. Шевченка на американському континенті.

1876 р. датується перша окрема публікація про українського поета в англомовній пресі: у жовтневому випуску щомісячника "The Galaxy" ("Плеяда"), що виходив у Нью-Йорку, Дж. Стівенс — бібліотекар Нью-Йоркського історичного товариства, засновник та багаторічний редактор періодичного видання "Magazine of American history" ("Журнал американської історії") — опублікував статтю "Шевченко — національний поет

Малоросії". Її було побудовано на матеріалі критико-біографічного нарису французького дослідника Е. Дюрана 1876 р. і вона мала інформативний характер. Дж. Стівенс подав стисло інформацію про Україну та українську мову, досить детально розповів про життя і творчість Т. Шевченка, переказав, зокрема, зміст творів "Гамалія" і "Мар'яна-черниця", дав неримований, але семантично близький до оригіналу переклад поезії "Садок вишневий коло хати...". На думку автора, Т. Шевченко заслуговує на всевітнє визнання (Stevens J.A. Chevchenko — the national poet of Little Russia; arranged from the Revudes deux mondes // Galaxy. — 1876. — Oct. — Pp. 537-543).

У 90-их рр. почалася масова імміграція до США зuboжлого українського селянства, передусім із західних областей України. Крім українських народних пісень, поселенці привезли з собою Шевченкове Слово. У кінці 19 на початку 20 ст. в США виникла українська преса: щоденник "Свобода" в Нью-Джерзі, 1893 — дотепер; місячник "Робітник" у Дітроїті, 1914-1917, Клівленді, 1917-1918, Нью-Йорку, 1918-1920; місячник "Гайдамаки" у Нью-Йорку, 1918-1920 та ін. На першій сторінці першого номера "Свободи" 15 вересня 1893 р. було подано в підзаголовку Шевченкові рядки: "Учітесь, читайте, і чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь" та "В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля". На сторінках згаданих видань, а також періодичних видань "Українські щоденні вісті" (31.I.1920 — 30.XII.1956, з 1957 — "Українські вісті"); "Народна воля" (виходить у Скрантоні з червня 1911 р., з 1947 — з англomовним додатком, спершу під назвою "The Fraternal Voice", а з 1990 — "The Ukrainian Herald") опубліковано чимало Шевченкознавчих матеріалів. Англomовні читачі могли знайти переклади Шевченкових творів та статті про українського поета в періодичних виданнях: місячниках "The Ukrainian American" (1940-1941); 1965 — дотепер, з 1978 р. під назвою "The Ukrainian News" як додаток до "Українських вістей"), "The Ukrainian Life" (орган "Українського робітничого союзу", в Скрантоні, 1940-1942); тижневику "The Ukrainian Weekly" (з 1933 — дотепер, до початку 70-их років як додаток до "Свободи"); кварталниках "Ukrainian Juvenile Magazine" (1927-1931, додаток до "Свободи"), "Forum" (орган "Українського братського союзу", виходить з 1967), "Наше Життя", "Our Life" (видає Союз Українок Америки, з 1944 р.).

Виступи прогресивних діячів проти заборони царського уряду вшанувати сторіччя від дня народження Т. Шевченка сприяли зростанню популярності українського поета в США. У червні 1914 р. журнал "The American Review of Reviews" (Нью-Йорк) передрукував деякі матеріали про Т. Шевченка і "німий ювілей" з російської прогресивної преси, зокрема з "Русских ведомостей". 1918 р. починає виходити українознавчий місячник "Ukraine", у першому випуску якого розміщено короткий нарис В. Левицького про українську літературу з портретом Т. Шевченка (Levitski V. A sketch of modern Ukrainian literature // Ukraine. — 1918. — April. — N. I. — P. 33).

10 серпня 1921 р. у тижневику "The Freeman" ("Почесний громадянин"), головним літературним редактором якого був видатний американський літературознавець В. В. Брукс, було опубліковано дуже цікавий матеріал про Т. Шевченка

як геніального поета й творця української нації у рубриці "Записник оглядача". Згодом окремі періодичні видання ("The Common Ground" / "Спільні основи"/, "The Trident" / "Тризуб"/, "The Ukrainian Life", "Forum") передрукували цей матеріал (дещо видозмінено та під різними заголовками) і приписували авторство В. В. Бруксу.

1931 р. вийшла антологія слов'янської поезії в англійському перекладі Е. В. Андервуд. У ній Т. Шевченка представлено біографічною довідкою та творами "Минули літа молодії...", "Заповіт" (зачинних 12 рядків під назвою "Ukraine") та вступом до поеми "Княжна". Переклади, на жаль, вражають шаблонними висловами та вносять обмаль нового до англomовної Шевченкіяни, як і переклади М. Р. М. Коулмен (1936), популярні нариси інформативного характеру Е. В. Андервуд та проф. А. П. Коулмена. Вартісною була опублікована в 1936 р. англomовна книжка професора Празького університету Д. Дорошенка про Т. Шевченка (D. Doroshenko. Taras Shevchenko. Bard of Ukraine / Preface by C. A. Manning. — New York: United Ukrainian organizations of the U.S., 1936. — 60 pp.). У ній авторська розповідь супроводжується Шевченковими поезіями в перекладах Е. Л. Войнич та К. О. Меннінга. Неперіодичні та періодичні видання США, зокрема "The Ukrainian Weekly", у другій половині 30-их років публікували переклади В. Семенини ("Заповіт", "Садок вишневий коло хати...", "Минають дні, минають ночі...", "Мені однаково, чи буду...", "заспів "Причинни") та М. Гембаль-Струтинської ("Розрита могила"). В. Семенина переклав англійською мовою розраховану на масового читача книжку Л. Мишуги "Шевченко та жінки. Жінки в житті та творчості Т. Шевченка" (опублікована 1940 р.).

У 1940-41 роках в місячнику "The Ukrainian Life" було опубліковано Шевченкові поезії в перекладі американського літератора та медика Г. Любач: "Тополя", "Мені однаково, чи буду...", "Ой три шляхи широкії...", "Утоплена", "Ой гляну я, подивлюся...", "Коло гаю в чистім полі...", "По улиці вітер віє...", "Вітер з гаєм розмовляє...". Крім перших трьох, усі інші твори перекладено вперше. Перекладам властива змістова автентичність, влучне віддзеркалення ідейного спрямування оригіналів, деяких інших художніх особливостей, зокрема просодичних. Однак вони подекуди хибують буквалізмом, лише частково відтворюють національний колорит оригіналів.

1945 роком датується збірка перекладів з Т. Шевченка, що містить четверту частину всієї його віршової спадщини. Її переклав, упорядкував та написав до неї ґрунтовну передмову славіст, зокрема україніст, Колумбійського університету К. О. Меннінг (T. Shevchenko. The poet of Ukraine. Selected poems / Transl. with an Introduction by C. A. Manning. — Jersey City, N.J.: Ukrainian National Ass., 1945. — 217 pp.). Він закінчив у 1912 р. Колумбійський університет, працював там же професором, завідувачем відділу слов'янських мов, дійсний член НТШ у США з 1948 р. аж до смерті (4.X.1972 р.). К. О. Меннінг — автор багатьох праць у галузі античності (монографія "Дослідження архаїзмів у творчості Еврипіда", 1916), та слов'янських літератур, історії слов'янських та прибалтійських народів (монографія: "Забуті республіки: Прибалтика", 1952; "Історія нової болгарської літератури", 1960, у співавторстві з Р. Смаль-Стоцьким; "Вплив Росії на ранню Америку", 1953; статті: "Острівський і царство темряви", 1930; "Карел Чапек", 1941). У науковій

діяльності проф. Меннінга домінувала україністика. Він написав монографії: "Українська література. Найвагоміші постаті" (1944), "Історія України" (1947), "Україна двадцятого сторіччя" (1951), "Україна підрадянська" (1953), "Роль Мазепи в Східній Європі" (1960), "Нарис історії України" (1964) та ін. Опублікував також чимало статей українознавчої тематики: "У пущі" Лесі Українки (1955), "Пастернак і Хвильовий" (1958), "Іван Котляревський" (1970), "Особисті й епічні елементи у Франковому "Мойсеї" (1963) та ін.

До шевченкознавчої тематики К. О. Меннінг виявив особливий інтерес, доказом чого є розвідки: "Тарас Шевченко як світовий поет" (1945), "Освіта Шевченка" (1960), "Кавказ" Шевченка (1960), "Шевченко в англійській літературі" (1961), "Тарас Шевченко — поет України" (1964). Усі вони вартісні тим, що автор розглядає творчість українського поета в контексті світової літератури, одним із перших досліджує англломовну Шевченкіяну, підкреслює вагу Шевченкової поезії для всього людства, для України зокрема.

Проф. Меннінг упродовж багатьох років працював над перекладами творів Т. Шевченка. Його перший переклад — уривка із "Вступу" до поеми "Гайдамаки" — датується 1928 р. Видання 1945 р. вміщає 35 творів та 4 фрагменти. Інколи (вірш "І день іде, і ніч іде...", послання "І мертвим, і живим...") у Меннінга трапляються творчі знахідки, але загалом його переклади, хоча змістовно точні, — не поетичні, їм бракує живого Шевченкового духу.

Ювілейні Шевченківські роки 1961 та 1964 принесли чимало шевченкознавчих статей та матеріалів різної наукової та популяризаторської вартости. 1962 р., з ініціативи Вільної Української Академії Наук у США, за редакцією професорів В. Міяковського та Ю. Шевельова, вийшла англломовна збірка матеріалів Шевченківського симпозиюму, проведеного в США 1961 р. (Taras Ševčenko, 1814-1861: A symposium (Ed. by V. Mijakovsk'jy and George Y. Shevelov. — The Hague: Mouton and Co, 1962. — 302 pp.). Дві статті — "Творчий процес" Т. Шевченка" П. Зайцева та "Естетична теорія Т. Шевченка: Підхід до проблеми" В. Петрова — було опубліковано раніше українською мовою в журналах "Ми" (1939, ч. 9-10) та "Арка" (1948, ч. 4-5). Усі інші статті написано спеціально для цього видання. Наміром авторів було представити різні аспекти життя та творчости Т. Шевченка з віддалі сторіччя: джерела його світогляду (В. Міяковський, М. Шлемкевич), художні особливості його поезії (В. Петров, Ю. Шевельов, П. Зайцев) і малярства (Д. Горняткевич), його театральні зацікавлення (В. Ревуцький), вплив поета на наступні покоління (Ю. Лавріненко, П. Одарченко). Дуже цікава в збірці студія Ю. Шевельова "1860 рік у творчості Тараса Шевченка", у якій дослідник доходить висновку, що в останній період своєї творчости Т. Шевченко набув переконання, що не насильство, а перемога справедливості й правди врятують Україну. Якщо на зміну захопленню гайдамаччиною у 1840-их роках прийшла поезія "Трьох літ", то в останньому році поетового життя, на зміну революційному радикалізмові О. Герцена, прийшли ідеї, уперше в зародку сформульовані в посланні "І мертвим, і живим...". Статтю Ю. Шевельова опубліковано по-українському у поновлених "Записках НТШ" у Львові (Ю. Шевельов. 1860 рік у творчості Т. Шевченка / Пер. О. Молчко та Я. Семко // Записки НТШ. — 1992. Т. ССХХІV: Праці філологічної секції. — С. 89-106). Хоча статті збірника опублі-

ковано англійською мовою, усе ж їх ледь чи можна вважати набутком англломовної науки. Адже більшість авторів цих статей приїхали в англломовний світ уже сформованими науковими особистостями. Певне пізнавальне значення (з пропуском, одначе, багатьох фактів) мала книжка Р. Смал-Стоцького "Шевченко зустрічає Америку" (R. Smal-Stocki. Shevchenko meets America. — Milwaukee, Wisconsin, 1964. — 74 pp.).

1965 р. Дж. Панчук опублікував окремою книжкою вісім англломовних перекладів Шевченкового "Заповіту" (включаючи свій власний та подав коментарі (Shevchenko's Testament: Annotated commentaries / Compl. by J. Panchuk. — Jersey City, N.J.: Svoboda press, 1965 — 146 pp.). Серед опублікованих перекладів найталановитіші — Е. Л. Войнич та В. Річ.

Шевченкознавцем, що сформувався на американському науковому ґрунті, є професор Гарвардського університету Г. Грабович, автор монографії "Поет як міфотворець. Дослідження семантики символів у Тараса Шевченка" (G. G. Grabowicz. The poet as mythmaker. A study of the symbolic meaning in Taras Shevchenko. — Cambridge, Mass.: Harvard Univ. Press for the Harvard Ukrainian Research Institute, 1982. — X, 170 pp.). У перекладі українською мовою монографію опубліковано в Києві (Г. Грабович. Шевченко як міфотворець. Семантика символів у творчості поета / Пер. з англ. С. Павличко. — К.: Радянський письменник, 1991. — 212 ст.).

У своїй праці американський шевченкознавець, з позицій структуралізму та психоаналізу, розглядає міт як фундаментальний код Шевченкових поезій та один з найглибших чинників поетового символізму. На думку автора, у поезії Т. Шевченка заковано селянський, козацький та біблійний світи, а географічно-історичні символи — Суботів, Переяслав, Холодний яр та ін. — підносяться до рівня національних святинь. Правда, у праці є деякі полемічні моменти: недостатня увага до образного світу та ритмомелодики Т. Шевченка; дивне нерозуміння, неусвідомлення всезагальности, святости деяких його висловів (типу "В своїй хаті своя правда, і сила, і воля") для українського народу; абсолютна недоречність підрядкового (часто не віршового), інколи недоладного перекладу Шевченкової поезії, зокрема, якщо врахувати, що майже всі віршовані твори Т. Шевченка перекладено англійською мовою, і серед перекладачів — такі майстри, як Е. Л. Войнич, Дж. Вір, В. Річ, В. Кіркконел.

Щодо мітологічного принципу, то концепція поезії як мітотворення становить одне з суттєвих надбань філософської думки від Платона до Ф. Шеллінга та російських філософів ХІХ-ХХ ст. Звернення Григорія Грабовича до міту як "фундаментального коду Шевченкових поезій" і одного з "найглибших чинників його символізму" приваблює як перша цікава спроба структуралістського аналізу в загалом традиційному українському літературознавстві. Одначе чимало українських літературознавців погоджується з Оксаною Забужко, яка в статті "Деміфологізація історії", полемізуючи з Г. Грабовичем, стверджує, що Т. Шевченко, навпаки, деміфологізував українську історію, повернув національну ментальність від мітотворчости до історизму, заперечивши "гвалт і крик" адептів т. зв. "золотого віку" (Забужко О. Деміфологізація історії // Слово і час. —

1990. Ч. 3. — С. 37-42). На деякі інші полемічні моменти в монографії американського шевченкознавця аргументовано вказували також М. Антонович, В. Бородін, Л. Онишкевич, С. Мишанич та ін. Одначе, попри всі сумнівні проблеми, монографія корисна не лише як вагомий внесок у сучасне шевченкознавство — вона допоможе всім, хто вивчає літературний міт у ширшому літературному контексті.

Професор Г. Грабович — автор ряду ґрунтовних студій англійською мовою шевченкознавчої тематики: "Вузлові проблеми в "Тризне" Шевченка" (1980), "До питання про глибинні структури в творах Шевченка" (1980), "Три погляди на козацьке минуле: Гоголь, Шевченко, Куліш" (1981).

Осмисленню рецепції творчості Т. Шевченка англійським світом, зокрема у США, сприяють бібліографічні показники англійської шевченкіяни О. Соколишина (Shevchenkology in English: Sel. chronological bibliography of Taras Shevchenko's works including works about Taras Shevchenko / Compl. by A. Sokolyszyn. — New York, 1964. — 58 pp.) і О. Кравченюка (Шевченкіяна англійською мовою // Сучасність. — 1964. Ч. 3. — С. 110-119). Укладений О. Соколишиным показник — це перша англійська бібліографія з української літератури. Одначе укладено її непрофесійно, у ній вражає чимало різноаспектних помилок. Надзвичайно багато даних з англійської шевченкіяни знаходимо також у ґрунтовних бібліографіях Марти Тарнавської (Ukrainian literature in English: Books and pamphlets, 1890-1965: An annotated bibliography / Compl. by M. Tarnawsky. — Edmonton, Alta: CIUS; Univ. of Alberta, 1992. — XII, 176 pp.) та Б. Винара (Ukraine: A bibliographic guide to English — language publications / Compl. by B. S. Wynar. — Englewood, Colo: Ukrainian Academic press, 1990. — 406 pp.). Певне ужиткове значення має укладена А. Григоровичем бібліографія "Shevchenko books in English, 1911-1988" (охоплює 52 позиції), що її опублікував журнал "Forum" (1989, ч. 77).

Перше товариство ім. Т. Шевченка у США засновано 21 листопада 1896 р. у містечку Шамокин (штат Пенсильванія) з ініціативи М. Колодія. На початку 20 ст. таких товариств та клубів стало вже чимало, і ця традиція продовжується до наших днів. Перший вечір у честь Т. Шевченка в США відбувся в Шамокині 30 травня 1900 р. Уперше в 1911 р. (50-річчя від дня смерті Т. Шевченка) відзначено Шевченкові дні концертами та лекціями всюди, де проживали українці. У 1914 р. най-

величніші ювілейні концерти відбулися в Дітройті (березень) та Нью-Йорку (30 травня). Відтоді щорічні шевченківські святкування стали традицією у всіх місцях компактного проживання українських етнічних груп.

Величні святкування відбулися в ювілейні 1961 та 1964 роки, передусім у Нью-Йорку (19 та 26 березня 1961 р. та 5 квітня 1964 р.), Бостоні (4 липня 1961 р.), Клівленді (19 березня 1961 р.), Дітройті (26 квітня 1964 р.), Філадельфії (9 травня 1964 р.), Чикаго (17 травня 1964 р.). Їх проведено з ініціативи та за допомогою Всеамериканського ювілейного комітету. Для осмислення творчості Т. Шевченка велике значення мали шевченкознавчі виставки в найсолідніших бібліотеках США, зокрема в Бібліотеці Конгресу в 1964 та 1989 рр.

Бюсти Т. Шевченка роботи О. Архипенка встановлено в Союзівці (16 червня 1957 р.) та в Клівленді. Погруддя поета (бронза, граніт, скульптор В. Бородай, архітектор А. Ігнащенко) встановлено 6 вересня 1970 р. в Арров-парку (Монроу, Нью-Йорк) поруч (і одночасно) з погруддям О. Пушкіна. Згодом там же встановлено бюсти В. Вітмена (6 вересня 1971 р.) та Я. Купали (1 липня 1973 р.).

27 червня 1964 р. надзвичайно урочисто відкрито гранітно-бронзовий пам'ятник Т. Шевченкові в центрі Вашингтону (скульптор Л. Молодожанін). На урочистість з'їхалось понад 100 тисяч шанувальників поета, передусім українського походження. Поетичні рядки М. Тарнавської чудово закарбували цю подію:

ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА

Не до мистців, не в пантеон поетів
прийшов, щоб слави лавр прийняти на чоло:
— ще не настав той час, щоб бути лиш естетом,
закривши очі на добро і зло.

Прийшов він у столицю дипломатів
— країни невідомої поет —
щоб про забутих світові сказати
беззвучним докором, що коле, мов стилет.

Прийшов підважити байдужості фасаду,
прийшов, мов визов до усіх сумнівів,
— мовчазного народу амбасадор,
посол від незчисленних поколінь.

(М. Тарнавська. Хвалю ілюзію. — Нью-Йорк: Слово 1972. — С. 40).

Рис. Т. Шевченко.
Drawing. Taras Shevchenko.

ПРИНАДА ТАЇНИ

Здається, в неї не було честолобних замірів. Навіть у молодості. Лише дуже хотіла стати лікарем. А ще — бодай чимось бути корисною людям. Дід, відомий професор-хемік, твердив, що без цього не буває щастя. Вона тоді була дівчинкою та й досі пам'ятає, як бентежилась її маленька душа — то зіщулювалась од страху — раптом щось не вийде? — то шаленіла з радості, немов на гойдалці: все так, усе точнісінько так, як передбачав дідусь!

Ах, якою вдячною вона була в такі хвилини, якою слухняною! Ладна пообіцяти й зробити що завгодно, аби й завтра, й через день, і через багато-багато днів дідусь дозволяв їй виступати "в ролі асистента" під час його дослідів. Може, вже тоді відчула солодку принаду таїни?

Зрештою, все складалося якнайліпше: закінчила медичний інститут, зустріла того, кого мала зустріти. Народився син. Мріяла про дочку. Майбутнє загадувалось на роки. Та раптом ця безжальна діагноза найвідоміших київських лікарів... Вона не залишала жодної надії. Навіть — примарної. Зрештою, вона й сама займалася ранньою діагностикою онкологічних захворювань. І ось... Виходить, кінець? Вона сказала собі, що треба вірити й боротись, і взялася до роботи, котру тоді мало хто міг поцінувати — молодий лікар Валерія Кривенко звернулася до так званих нетрадиційних методів лікування, до медицини травників — гомеопатії, фітотерапії. То були роки сумнівів і надій, сподівань і відчаю. І, звичайно, навчання в тих, хто попри все беріг народний досвід. Як тут, в Україні, так і за її межами.

Відтоді минуло чимало літ. Сьогодні Валерія Кривенко — член-кореспондент Міжнародної академії комп'ютерних наук, лауреат Державної премії України, кандидат медичних наук, автор 130 наукових праць і 15 монографій. Вона — основоположник іридодіягностики в Україні. Гадаю, вам, шановні читачки, буде цікавою ця розмова з нею — людиною надзвичайно доброзичливою, ладною всім зарадити в біді. Не забуваймо: вона сама врятувала себе! Отже:

— Пані Валеріє, бодай коротко, що таке іридодіягностика?

— Подивіться в трагічні очі мадонни Рафаеля, в очі українських жінок... Що побачите в них? Страждання, надію, смуток... Чи нестримну радість. А чому кінематографісти так захоплюються великими плянами — очі героя чи героїні! — на весь екран. Вдивляючись у них, ми розуміємо весь шал боріння в їхніх душах.

Зрештою, згадаймо вираз: "Очі — дзеркало душі!" А як кажуть сільські жінки, намагаючись присоромити за якусь провину дитя: "Ось не викручуйся! По очах же все видно". Справді бо... Все видно по очах. Не лише нещирість, неправду, гнів, а й те, "як і чим дихає" наш організм. Якщо ми здорові — райдужка очей чиста, світла, немов умита! Якщо нас діймає якась хвороба — вона тьмяніє, на ній з'являються рисочки, цятки, плями.

Ще три тисячі років тому в Індії та Китаї ставилися діагнози з огляду на стан ірису — райдужної оболонки ока. Так що іридодіягностика — наука давня. Колись вона розквітала в древньому Єгипті. Особливо за часів правління Тутангамона. Знали її і в Тибеті. Батьком же сучасної іридодіягностики вважається угорський лікар Ігнац Пекцеллі. В Україні ця наука важко пробивала собі дорогу...

— І ви були серед перших, хто звернувся до неї?

— Мабуть, що так. Але суть не в цьому. Не в чийось заслугах... А — в загальній користі. Адже іридодіягностика дозволяє зазирнути не лише в майбутнє пацієнта, а й у його минуле. По очах можна прочитати сповідь життя людини. В них, вірніше, на райдужній оболонці, закодовані її пристрасті, бажання, зрештою, стиль і спосіб життя. В райдужці ока, як у мікрокосмосі, відбивається космос людини та всі зміни в душі й тілі, починаючи з миті народження. Ще не так давно це твердження вважалося антинауковим, а сьогодні... Добре, що часи змінилися на краще. Що все наше життя демократизується, що наука теж позбулася деяких пут. Доказ цього — створення нашої лабораторії нетрадиційних методів лікування.

— Що це за лабораторія?

— Національної Академії Наук України. Її хрещеним батьком був Борис Патон. Він надзвичайно багато допомагав нам. Надто — на перших порах, коли ми лише починали. Мабуть, Патон як вчений має дивовижну інтуїцію. Ми встигли здобути певний досвід. Мали свої розроблення. І коли сталося чорнобильське лихо — відразу поринули в нову для нас роботу. За п'ять років обстежили понад дві тисячі ліквідаторів катастрофи та переселенців із забруднених територій, зібравши тисячу прозірок райдужної оболонки очей тих, хто зазнав радіації.

— Який же висновок ви зробили?

— Що іонізуюча радіація завчасно старить райдужку й призводить до різкого зниження імунного бар'єра, а, отже, до багатьох захворювань. Що малі

доза не такі вже й нешкідливі, як дехто нас переко­нує. Зрештою, суть не лише у висновках. Ми змогли допомогти багатьом приреченим. Побачила світ і на­ша спільна праця: "Захист — поруч", про лікарські рослини, які допомагають організмові боротися з радіонуклідами.

— Що ж це за рослини?

— Наші, українські, лікувальні властивості яких давно відомі: калина, шипшина, обліпиха, яблука, капуста, часник, цибуля.

— Пані Валеріє, а можете поради­ти жінкам щось трохи незвичайне... Або не всіма зна­не. Що допомогло б їм зберегти молодість, жити довго й щасливо.

— Ах, молодість... Жити довго й щасливо... Для цього так багато всього потрібно!

— І все ж...

— Гаразд. Ось напій довгожителів: одна столова ложка сушених ягід бузини, півлітра води, дві столові ложки меду.

Ягоди залити холодною водою, кип'ятити 3—5 хвилин, процідити, додати мед, пити відвар гарячим.

— Часто?

— Раз на день. Краще вранці, через годину-дві після сніданку.

— А тепер давайте повернемося до вашої лябораторії. Я знаю, що ви лікували в ній і безпліддя...

— Так. Нині маю сотні онуків. Це така радість, коли жінка нарешті стає матір'ю! На жаль, сьогодні демографічна ситуація в Україні складна. Прогнози — ще сумніші, адже смертність перевищує народжуваність. Жінки бояться мати дітей. Тут і Чорнобиль дається взнаки й наша бідність, і соціальна незахищеність сім'ї. Але ті, хто ладен стерпіти все, аби звідати материнство, таки народжують. Фітотерапія і гомеопатія й тут допомагають нам.

Як не дивно, але інколи не хвороба, а саме оце палке бажання мати дитину й стоїть на заваді вагітності. Організм жінки весь знаходиться ніби у стані глибокої спазми. Отже, треба дати йому інший психологічний стимул. Інколи на це йдуть роки. Але що це в порівнянні з новим життям!

— Цікаво, від кого ж з батьків дитина успадковує колір очей?

— Не лише колір, а й тип райдужної оболонки. До речі, вона складається з двох частин — внутрішньої і зовнішньої. Так що одна з них — мамина, друга — батькова.

— Прекрасні карі очі, полум'яні й праведні, оспівані в наших піснях, легендах. Саме карі... А між тим побутує думка, що в абсолютно здорових людей очі блакитні. Чи так це?

— Гадаю, що ні. Адже колір очей залежить від кількості пігментних клітин у стромі райдужки, до складу яких входить меланін. Якщо його невелика кількість — очі блакитні; трохи більше — карі, дуже багато — чорні. Таким чином, карооким не варто

хвилюватися. Взагалі, поганого кольору очей не буває. Людська душа наповнює їх думкою й теплом.

— А про що свідчать плями та цяточки на рай­дужці?

Про різне... Що людина полюбляє міцний чай, вживає пересолену їжу, п'є надмір міцної кави. А ось фіялкові очі в дитини дають підстави зробити висновок, що батьки її були алькоголіками. Отже, ніщо, ніщо не минає безслідно. Ні наша байдужість до самих себе, ні неухвага до дітей, ні материнська роздратованість чи гнів. Усе закарбовується, все згодом так чи інакше озивається в наших дітях.

Мої багаторічні спостереження дають підставу стверджувати, що українці загалом надзвичайно доброзичливі, гостинні, не агресивні. Наші люди вміють прощати, цінують добродіяльність. Найвищої похвали заслуговують українські жінки, стійкі до життєвих негараздів і розважливо-мудрі. Як їхні пра­прабабусі — дружини запорізьких козаків. Ось де самовідданість і віра! Ось у кого мусимо вчитися над усе цінувати сім'ю, уміти любити й плекати моло­де покоління — бути вимогливими й ніжними водно­час.

Окрім того, українки — життєрадісні, вміють бути щасливими за найсуворіших, найскрутніших об­ставин. Ця риса національної вдачі дуже часто рятувала нас. Вона допоможе нам вистояти й нині. Допоможе розбудувати та зміцнити нашу державу. Попри всі труднощі. Попри чорнобильське лихо...

— Пані Валеріє, багатьом ліквідаторам і переселенцям із зараженої радіацією зони допомогла ваша брошура "Організм проти радіонуклідів". Над чим ви працюєте тепер?

— Пишу книгу про сіль.

— Ось як! І що ж ви можете сказати — сіль наш ворог чи друг?

— Друг. Вона регулює водообмін між клітинами і клітинною рідиною. Нестача солі в організмі може викликати різні недуги.

— А чому в спеку людям дають пити підсолену воду? Її також вживають мандрівники в пустелі...

— Все правильно. У спеку ми втрачаємо багато води, а з нею — сіль.

— Але був час, коли солі не вживали. Її, власне, не існувало в такому вигляді, як нині.

— Тоді наші предки їли свіже сире м'ясо, а в ньому є сіль. Як і в смаженому на вогні. А ось варене м'ясо втрачає її.

— Скажіть, будь ласка, яка потреба в солі до­рослої людини?

— Це залежить од організму, раціону харчування, віку, пори року й багатьох інших чинників.

— Сіль, крім усього, — це й ліки? Хто з нас у дитинстві не полоскав горло підсоленою водою...

— Так, при лікуванні ангін, фарингітів, нежиті — це найперші ліки. Бо завжди — під рукою.

— Прошу нагадати нашим читачкам ту стару рецепту...

— Охоче. Беремо півчайної ложечки солі на склянку окропу й цим розчином (ще теплим!) полощемо горло. Сіль також застосовують при лікуванні хворих на ревматизм дітей.

— А "морські" ванни вдома? Моя приятелька каже, що від них відчуває себе чудово.

— Так. На жаль, не всі мають можливість бодай два тижні відпочити на морі, подихати його цілющим повітрям. Тому сольові ванни — бодай якась компенсація організмові за втому й життя в загазованому місті... Отже, беремо два кілограми великозернистої неочищеної солі, розчиняємо у воді й купаємося при температурі 38 градусів не більше двадцяти хвилин.

Такі ванни бадьорять, відновлюють сили, добре впливають на шкіру.

— Отже, сіль справді таки наш друг. Але може бути й ворогом?

— Звичайно. Вся справа в кількості її споживання. Пересоловати не варто. Надмір завжди шкодить. У всьому.

— Пані Валеріє, не можу не запитати вас ось про що... Ви, крім іридіодіагностики, займаєтеся ще й літотерапією?

— Так. І відразу поясню читачкам: літотерапія — лікування каменями. Мистецтво це теж давнє. Людська пам'ять зберегла прекрасні легенди про чудодійну силу амулетів із самоцвітів, дорогоцінних, коштовних каменів. Віддавна вважається, що гранат і халцедон захищають мореплавців, аквамарин оберігає при пологах, агат додає красномовности, а сердолик приносить успіх у справах.

А хіба сьогодні, споглядаючи на витончені форми, блиск багатьох мінералів — ми не заспокоюємось, не відчуваємо втіхи?

Чудодійний вплив мінералів на людський організм можна пояснити законами фізики. Зокрема, вчені довели, що мінерали фокусують і трансформують окремі види енергії. Ось чому при їх допомозі вдається вилікувати неврози, депресію, бронхіальну астму, діабет і навіть ранні форми раку. Досить сказати, сучасна фармакологія використовує для приготування ліків понад п'ятдесят мінералів. До всього, магія краси, світла, кольору позитивно діє на організм. Особливо — жіночий.

— Бодай побіжно розкажіть про деякі камені. Адже це вельми цікаво...

— Гаразд. Ось найбільш поширений — бурштин, соняшний камінь. Україна має величезні поклади його і вже розробляє в Рівенській області. Так ось, бурштин зупиняє кровотечу, вважається, що намисто з нього оберігає жінку від "поганого" ока, приносить

щастя. Цей мінерал непоганий біостимулятор.

Майже всім без винятку жінкам пасує родоніт — він добре діє на залози внутрішньої секреції, додає своєму господареві певности в собі. А топаз оберігає від небезпечних пристрастей, лікує анемію.

— А корали? Їх віддавна люблять українські жінки. Вони стали національною прикрасою — нитки коралів передаються з покоління в покоління.

— Це чудова традиція. Але вважається, що корали здатні закодовувати стан здоров'я того, хто їх носить. Переповідають, що польський ювелір Штефан Новаківський, який усе життя вивчав корали, міг, дивлячись на намисто з них, поставити повну медичну діагнозу володарці прикрас. Я теж можу твердити, що цей мінерал здатний заживляти рани і певним чином регулювати синтезу білка в крові.

— Пані Валеріє, в мене є знайома, дорога й далека, котра страждає на серцеву недугу. На жаль, діагнози назвати не можу. Знаю лише, що їй чекає ще одна операція... То, може, їй допоміг би якийсь камінь? Як ви гадаєте?

— Шкода, що діагноза невідома. Але, на моє переконання, роботу серця стимулює рожевий кварц.

— А — нирок?

— Ніфрит.

— А від безсоння який мінерал урятує жінку?

— Ізмарagd.

— Усе це надзвичайно цікаво, пані Валеріє. Я вдячна вам за розмову, за пізнавальну інформацію, якою ви так щедро поділилися з читачками "Нашого Життя". А що хотіли б побажати їм?

— Мені доводилося бувати в Америці. В мене там багато друзів і колег. Я знаю, в американок теж існують проблеми. Хоч зовсім інші, ніж у нас, але вони є... Тож бажаю їм стійко й терпляче зустрічати прикрі несподіванки життя. Адже спокій зберігає здоров'я й додає певности. А ще я зичу їм щастя в родині, любові маленьких і уваги дорослих дітей, отого міцного духовного зв'язку... І, звичайно ж, частіше спілкуватися з природою. Вона — джерело здоров'я, думок, життєвої наснаги.

— Сердечне спасибі вам!

Мені залишається лише додати... Валерія Кривенко, як і багато років тому, захоплена роботою. Вона любить працювати в науці, любить розкривати її таємниці, любить усе, що знає, — віддавати людям. Чи не тому в неї є учні й послідовники? А серед них — і донька, Олександра Хмелевська. Разом з нею, зі своїми колегами з лабораторії Любов'ю Дудченко, Наталею Чумак, Тамілою Сядр, Іриною Рихухіною вона мріє поставити на службу хворим ще й аромотерапію. Побажаємо ж цій невтомній і щирій жінці успіхів! Незалежна Україна твориться і її зусиллями.

Professor Halyna Stelmashchuk.

ГАЛИНА СТЕЛЬМАЩУК
професор Львівської академії мистецтв,
кандидат у народні депутати по
Шевченківському виборчому окрузі.

ЖІНКИ ВЧАТЬСЯ

30-31 січня у Львові відбувся семінар "Політичне лідерство жінок та вибори — 98" за проектом "Гендер в розвитку" Представництва ООН і SIDA — Шведського агенства з розвитку міжнародного співробітництва. Семінар мав на меті допомогти жінкам набути знань, що стосуються політичної боротьби і участі жінок у виборах в Україні а також познайомити із досвідом участі у виборах шведських жінок та їхньої роботи в парламентах Швеції, де вже практично досягнуто рівне представництво у ньому чоловіків і жінок.

Семінар проводили досвідчені жінки-тренери Аніта Валлен з шведського міста Лінколінг, вона голова Ради округу (парляменту округу) Остерготланд, член соціал-демократичної партії Швеції; Бонні Бернстрем, член шведського парламенту (1976-1982 рр.), була керівником служби політичних консультантів міністра фінансів. Тепер контрагент консалтингової компанії, що спеціалізується на питаннях управління.

Від України тренерами на семінарі виступали політологи з Києва: Тамара Мельник — кандидат юридичних наук, яка у 1994 р. висувалась кандидатом у депутати до Верховної Ради України, та єдиний чоловічина — тренер політолог Олег Бодрук, экс-радник першого міністра оборони України з військово-політичних питань, провідний науковий співробітник Інституту світової економіки та міжнародних відносин.

До організації семінару у Львові багато зусиль доклали голова Всеукраїнської громадської органі-

зації "Ліга жінок-виборців України 50x50" Лариса Кобилянська і голова львівського осередку цієї організації Дарія Кульчицька, а також координатори проекту Оксана Куць й Оксана Калагурська. Серед учасниць семінару були й ті, що вже мали посвідчення кандидата у народні депутати України — це голова Союзу Українок Зоряна Білик (у списках Руху), журналіст Лариса Федорів (Івано-Франківський виборчий округ), письменниця Галина Гордасевич (Залізничний виборчий округ), професор Львівської академії мистецтв Галина Стельмащук (Шевченківський виборчий округ). Серед учасниць семінару були й такі, що мають намір обиратися до обласних і місцевих Рад, зокрема, науковий співробітник Інституту народознавства НАН України Оксана Сапеляк, адвокат Леся Мерза, інспектор шкіл Галина Гавдьо, депутат міської Ради Ірина Лукавецька.

Учасниць семінару ознайомили з політичною ситуацією в Україні, з традиційними суспільно-політичними течіями і систематизацією ідей, структурою політичної системи суспільства, провели тренування виступів по радіо й телебаченню, надали багато документів із статистичними даними, списки політичних партій, сценарії розробки стратегічного плану виборчої кампанії, всебічне вивчення кандидатів-конкурентів та багато інших.

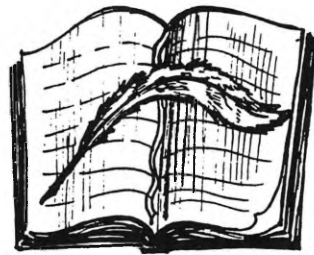
Всі учасниці відзначили добру організацію семінару та високий рівень тренування і лекцій.

ОЛЕНА ЛОТОЦЬКА В КИЄВІ

У циклі літературно-музичних вечорів, присвячених визначним жінкам України, які вже шостий рік проводить професор Федір Погребенник, одинадцятого грудня 1997 року відзначено працю Олени Лотоцької. Після короткого вступу професора Погребенника про Олену Лотоцьку розповідали Ростислава Федак — член Союзу Українок зі Львова, та Марта Богачевська Хом'як — член Союзу Українок Америки. Алена Пашко, голова Союзу Українок, прочитала декілька своїх віршів, а група дітвори порадувала присутніх в'язкою народних пісень. Павла Рогова, директор Центральної Освітнянської бібліотеки при київському міському Будинку вчителя, в якому проходили засідання Центральної Ради, як завжди, приготувала виставку видань з яких можна черпати інформації про цю визначну жінку. Перед читачами копії "Нашого Життя" та побільшена світлина усмі-

неної Олени Лотоцької.

Ці вечори, які спонсорує крім бібліотеки Будинку вчителя також Головне Управління Освіти міста Києва, Інститут Змісту і Методів навчання при Міністерстві освіти України та Інститут Літератури Національної Академії Наук України, проводяться п'ять-шість разів на рік. Професор Погребенник, наукові праці якого присвячені таким літературним постатям як Василь Стефаник, запланував ознайомити киян з відомими та менш відомими жінками, які заслуговують на місце в історії. В минулих роках вечори були присвячені також Олені Степанів та Мілені Рудницькій. В цьогорічному циклі професор Погребенник запрограмував вперше тематичні вечори, присвячені нашим сучасницям — Анні Галі Горбач (Німеччина) та Ользі Вітошинській (Франція).

НОВІ ВИДАННЯ

ІРИНА ЖЕРЕБКІНА, ЖЕНСКОЕ ПОЛИТИЧЕСКОЕ БЕССОЗНАТЕЛЬНОЕ: ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРА И ЖЕНСКОЕ ДВИЖЕНИЕ В УКРАИНЕ.

ХАРЬКОВСКИЙ ЦЕНТР ГЕНДЕРНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ. Ф—ПРЕСС, ХАРКІВ, 1996.

Цю книжку варто почитати з двох причин. По-перше, намагання застосувати сучасний антропологічний та дискурсивний підхід з феміністичним підґрунтям до явищ української культури, літератури та сучасного суспільства кидає повне світло на відомі явища. Правда, для західного читача такий дискурс уже звучить шаблонно і місцями навіть трафаретно. Але для читача, необізнаного з сучасним феміністичним підходом до традиційних дисциплін багато що у книжці примусить задуматись, а то й обуритись. Що ж, колись обурювались за публічне вжиття "хлопської мови", а згодом зрозуміли свою обмеженість. Ця книжка писана російською мовою, отже, читач зможе за допомогою цієї книжки ознайомитись із російською термінологією постмодерного й модерного феміністичного дискурсу. Як додаток, ще й можна вивчити й жаргон того підходу. За науку завжди вдячні. Хоч читач матиме підстави не прийняти за абсолютну правду факти та інтерпретації у книжці,

котра намагається бути науковою, коли на одній сторінці знаходимо Ниментовскую замість Нементовської, Хорунжанскую замість Хоружинської, Окуньскую замість Окуневської: кілька сторінок пізніше натрапляємо на Юрія Бачинського — замість Юліана, тоді — на Ольгу Бесараб, а не Басараб, і врешті — на забитого польського міністра Перальського, а не Ператського.

Проте інша заслуга цієї книжки — це українська тематика. Праць про жінок на Україні обмаль, і кожна книжка на цю тему — незалежно від підходу — стимулює зацікавлення та дальші праці.

Отже, навіть критики підходу, висновків, поглядів, інтерпретації привітають книжку як привід до дальшої дискусії та дальших дослідів. Бо ніщо так не нищить наукового підходу до теми, як її абсолютне замовчування. Навіть підхід, який для читача несприйнятливий, краший за мовчання. А роля жінок у минулому та сучасному України заслуговує на вивчення

заради важливості самої теми, а не тому що це аморфне і надужите поняття так званого "жіночого питання" потребує розв'язання.

Припускаю, що для більшості читачів не тільки в Україні, але й у Східній Європі значна частина книжки була неприйнята, а то й обурлива. Деякі твердження, як от те, що становище жінок в радянській системі було кращим ніж після розвалу Союзу, звучатимуть дивовижно для тих, хто розуміє ролі жінок як щось по суті самобутнє, а не накинене. Особливо дивно, що людина, яка характеризує себе феміністкою, може вважати позицію будь-кого в автократичній чи навіть в авторитарній системі кращою за життя жінки у системі відкритого суспільства і більших особистих можливостей. Але не в тій полеміці — чи декретна відпустка чи можливість закордонного виїзду — головна суть книжки. Завжди в дискусії про жінок буде питання: чи можливість для тих що можуть, чи допомога тим, хто потребує.

Надіюсь, що на більшість із тем, порушених автором, розвинеться дискусія. Я проходила ці всі дискусії в американському науковому контексті і навряд чи моя справа — втручатись в український варіант загального модерністичного дискурсу. Що ця дискусія мусить відбутись — це незаперечно, хіба Україна схоче залишитись на рівні романтичного реалізму.

В одному, одначе, мушу висловити свою думку, хоч це мені і незручно.

Я завважила, що в Україні, як на цілому просторі колишнього ССРСР, не надто строго додержуються принципів цитування оригіналу. Часто доводилося мені читати цілі абзаци з якоїсь своєї праці, перекладені на українську мову під іншим прізвиськом. Спочатку це мене обурювало. Потому подумала: а добре, що хтось сприйняв те, що я написала. Адже праця історика самітня, й ніколи не знати чи твої книжки хтось читає, чи так просто вони чекають своєї черги на макулятуру. От тому й тішусь тепер, коли знаходжу прямий чи непрямий відгук на свою працю.

У книзі Жеребкіної значні абзаци взяті живцем з моєї англомовної книжки про жіночі рухи в Україні, а посилянє на саму книжку обмаль. Частіше Жеребкіна вживає мої приклади, посилаючись на оригінали. Щож, це добре, що пішла до першоджерел.

Та не можна мене цитувати, змінюючи саму суть поданого факту. Зупинюсь тільки на одному прикла-

ді. Так, коли я описую успішні — хоч дуже короткотривалі — намагання Олени Пчілки переконати російських феміністок у правоті домагань українок на ужиття рідної мови на своїй території, це не ознака українського націоналізму. Жеребкіна пише, що Пчілка примушувала жінок Полтави "прийняти таке націоналістичне доповнення до програми (Товариства Рівноправности Жінок), що всі жінки неукраїнки були змушені вийти з організації". Твориться враження, що домагання були ультранационалістичні й непримирливі. А домагання було: проводити заняття, особливо з дітьми, мовою народу, щоб ефективніше передати ідеї демократії. Це — націоналізм і непримирливість? Можливо, але не по стороні Пчілки.

І тут приходимо до головної теми праці — таки до підтексту, а не до прямого тексту. А підтекст продиктований і методикою і висновками. Автор дивиться на жінок України, дивиться на себе, на ситуацію в Україні, на її історію очима інших. Застосовуючи термінологію, вироблену для інших суспільств, не проаналізувавши ужиття термінів, не вглибившись у суть понять, як їх уживають, розуміють чи застосовують у даному суспільстві, Жеребкіна ще не поставила дзеркала перед жінками України, а тільки пробила вікно, крізь котре можна побачити які дзеркала виробили інші. Це, до речі, й спосіб, в котрий жінки колоніальних, тобто підвладних народів дивляться на себе. Нічого, отже, дивного, що нововідкритий фемінізм стає ще однією рисою, відсутністю котрої автор може ганити своє суспільство. Феміністи вже добре розглянули феномен вини, який охоплює жертву, що почувається головним винуватцем свого ґвалтування. Тут маємо ще один приклад цього процесу. І це до великої міри робить книжку цікавою.

Жеребкіна розглядає фемінізм як майже відрубне самобутнє явище. Такий підхід загрожує ідеологією, а не зрозумінням суспільного чи культурного явища. Одначе часто починаємо вивчення предмету з розглядання тої чи іншої ідеології чи, як в Україні люблять говорити, концепції. Добре, що Жеребкіна вивчає фемінізм. Побажаємо їй дальшої плідної праці у вивчанні інших явищ, як от націоналізму, колоніалізму, застосування понять верховенства культури за свої, щоб усі ці споріднені явища знайшли своє ґрунтовніше дослідження в Україні.

НАМ ПИШУТЬ...

Ласкаво просимо включити СУ міста Івано-Франківська в число передплатників журналу "Наше Життя" на 1998 рік.

Відвідуючи влітку Союз Українок у Івано-Франківську, я довідалася від голови Окружної ради і голови місцевого відділу про надзвичайне зацікавлення членства нашим журналом. На мою пропо-

зицію членки 56-го Відділу погодилися передплатити журнал в Україну.

Також закликаємо всі наші відділи Союзу Українок Америки наслідувати наш приклад!

Г. Король,
культурно-освітня референтка
56-го Відділу СУА, Норт Порт, Фл.

ПРОЩАЄМОСЯ ТА ВІТАЄМО!

Головна управа СУА зі жалем сприйняла повідомлення про рішення 69-го Відділу Союзу Українок Америки ім. Наталії Кобринської в Лорейн, Огайо припинити діяльність Відділу через поважні причини. Рішення членок, після сорокарічної відданої праці у Відділі, залишитися у рядах СУА вільними членками підкреслює їхню надзвичайну лояльність та зрозуміння важливості існування нашої організації.

Сердечно дякуємо Вам усім за роки спільної наполегливої праці на українській ниві.

Вітаємо Вас у рядах вільного членства Союзу Українок Америки та бажаємо добра, здоров'я і многих літ!

ВІТАЄМО НОВИХ ЧЛЕНОК!

83-ій Відділ Союзу Українок Америки щиро вітає нових членок: Ірену Д'Аллесію, Анастасію Гірняк, Софію Ніновську, Олену Пінягіну і Людмилу Шпильову.

ВІСТІ З ЦЕНТРАЛІ

ОКРУЖНІ З'ЇЗДИ

14 березня ц. р. — Окружна Управа Чікаґо.

15 березня ц. р. — Окружна Управа Нью-Йорк.

24 січня 1998 р., Нью-Йорк, Н.Й. Відбулася конференція Суспільної опіки Округу Нью-Йорк, влаштована референткою Суспільної опіки Окружної управи Оксаною Лопатинською, на яку була запрошена референтка СО СУА Лідія Черник і Анна Рак — скарбник цієї ж комісії.

На конференції були представники 1-го, 64-го, 71-го, 82-го, 83-го, 103-го і 119-го Відділів. Обговорено багато справ, зокрема потребу посилення допомоги особам похилого віку в Нью-Йорку, особливо членкам СУА.

Референтка Суспільної СУА складає щиру подяку голові Окружної управи Нью-Йорк Олександрі Кіршак та референтці Суспільної опіки Округу Оксани Лопатинській за успішно проведений захід.

31 січня 1998 р., Дітройт, Міш. Окружна управа Дітройт відбула Окружний з'їзд, на якому переобрано головою Округу Дітройт Квітку Іваницьку. Екзекутиву СУА репрезентувала заступниця голови СУА Ірина Куровицька.

5 лютого 1998 р., Нью-Йорк, Н.Й. Відбулася зустріч Екзекутиви СУА з міністром сім'ї і молоді України Валентиною Довженко та генеральним директором соціального захисту матерів і дітей "Україна — дітям" Тамарою Рябоконею. Крім членів Екзекутиви СУА — Анни Кравчук, Ольги Тритяк, Ірини Куровицької та Ярослави Рубель — були присутні представниці до ООН Олена Процюк і Христя Навроцька.

Перший ряд (справа): Валентина Довженко — міністер сім'ї, Анна Кравчук — голова СУА, Тамара Рябоконею — директор Національного Фонду "Україна дітям". Другий ряд (справа): Ярослава Рубель, Елла Процюк, Христя Навроцька, Ірина Куровицька і Ольга Тритяк.

Seated from left: Tamara Riabakon, Anna Krawczuk, Valentyna Dovzhenko. Standing: Olga Trytyak, Iryna Kurowyckij, Chrystia Nawrocky, Ella Procyk, Jaroslawa Rubel.

Суспільну опіку СУА представляла скарбник комісії Анна Рак.

Гості з України мали також нагоду зустрітися із членками Окружної управи Нью-Йорк на чолі з головою Олександрою Кіршак.

17 лютого 1998 р., Вашингтон, ДК. Союз Українок Америки отримав запрошення від Першої Леді Гілларі Родгам Клінтон на зустріч, на якій крім інструктажу демонструвалися прозорки з її подорожі в Україну та інші східноєвропейські країни.

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

---

MARCH 1998

Editor: TAMARA STADNYCHENKO

FRENCH EIGHTH GRADERS STUDY POETRY OF TARAS SHEVCHENKO

by HÉLÈNE TURKEWICZ-SANKO

In an effort to familiarize French students with European literatures, newly published French readers of the 1990s promote the works of authors not well known to the general European public. In 1991, the Magnard publishing house released a paperback destined to be a poetry reader for eighth graders. Among the many poems included in the reader, we find "The Three Pathways" by Taras Shevchenko (Tarass Chevtchenko) and the following information about the author:

T. Chevtchenko is the greatest Ukrainian poet. Recognized by his countrymen, he has been glorified by the whole nation of Ukraine. However, he had to face accusations of subversion and he was arrested and sentenced to prison and was forbidden to write. This did not stop him from composing and he continued to write secretly. He died of exhaustion in 1861.

Of course the information about Taras Shevchenko is very incomplete. The French dictionary *Le Petit Larousse* which French students consult for additional information states:

Chevtchenko, Tarass Grigorievitch. Ukrainian poet (Morintsy, today Zvenigorod, 1814 - St. Petersburg, 1861) promoter of democratic ideas in his own country and founder of Ukrainian national literature.

Interestingly enough, there is another entry under Chevtchenko which reads as follows:

Chevtchenko. Port in Kazakhstan on the Caspian Sea; 11,000 inhabitants. Nuclear site.

The port is named after Shevchenko with good reason, for Shevchenko was exiled in Kazakhstan and lived among the Kazakh people on the border of the Caspian Sea. From that period of his life, not only do we have poetry, but also a series of "sepias" or illustrations of the life of the Kazakhs, because Taras

Shevchenko was not only a poet, playwright and writer, but also an artist.

"The Three Pathways" (Oh! Le Trois Chemins) is not from the *Kobzar*, but from the collection *V Kazemati* (prison) dating to 1847, and his stay in the fortress of Orsk during his exile by the Caspian Sea. It is the sixth poem in a series of twelve, and is composed of 32 lines, the first line serving as its title. The poem was translated into French by the French poet Eugène Guillevic from the province of Brittany. The poem was first published *Poètes d'aujourd'hui* (Today's Poets) by the Seghers Publishing House in 1964.

Among the themes which inspire poetry one finds love, faith, friendship, nature, suffering, war and death. In "The Three Pathways", one finds a very unique theme, a theme very particular to Ukrainian literature, yet one which has universal value and echoes the experiences of all people. It is the theme of "parting". The editor of the French cultural reader selected well, because throughout their history, Ukrainians have faced parting -- whether to go to war, to prison or forced labor camps, or to leave their land to look for work. Parting weakens a country because, with the exception of brief visits, few ever return.

In Shevchenko's poem, the stage is set on the outskirts of a Ukrainian village at the crossroads of three wide roads. Three men are parting from four women, a mother, a daughter-in-law, a sister and a fiancée. Many folk songs come to mind as we imagine the scene, especially the ones that describe the parting gift an embroidered votive towel (rushnyk) or the homespun white shirt sometimes embroidered to symbolically protect the traveler from misfortune. Sometimes a handful of earth wrapped in a towel was

also part of the gift. In case of death in a foreign land, the earth was to go into the coffin so that the earth of the foreign land would be "lighter" on the deceased's resting place.

Ukrainian people live in close harmony with nature. Planting a tree, in particular, is very symbolic of the spirituality incorporated into their faith. We remember how a woman's despair changed her into a tree in Shevchenko's "Topolia" (The Poplar). We remember the words of the poet Mykola Korsyuk who asks his beloved wife and children to "plant a birch tree by the road" so that his soul has a "place to grow" when he dies.

In Shevchenko's poem, each woman plants trees. The mother plants three ash trees to symbolize her three sons; the daughter-in-law plants a very tall poplar for her husband; the sister plants three maples for her three brothers; the betrothed plants a guelder rose for her beloved.

Sadly, the ash trees do not take; the poplar, the maples and the guelder rose dry out and die. The three brothers do not return. The mother cries. The wife and her children shiver in their cold home. The despondent fiancée embraces death. The sister at first despairs, then sets out to find her brothers far beyond the borders of Ukraine. The three beaten roads can no longer be seen: thorns cover their traces.

Shevchenko's poem illustrates the fate of many Ukrainian men who went to war or prison or emigrated. It also focuses on the women who were left alone to fend for themselves. We are yet to hear the voices of these women. How the mother died in solitude, how the wife survived with her children and how the fiancée became melancholic and starved herself to death. As to the sister who reached foreign lands, we wonder what became of her. Did she ever find her brothers? What was her fate? With her, another theme of Ukrainian literature is yet to be explored -- the theme of the "uprooted". Will they ever come back or is it their fate to die in foreign lands?

All of these themes, so reflective of Shevchenko's art and of Ukraine, are now available in French schools. It is regrettable that in the teachers' notes of the French reader in question, nothing is said of Shevchenko's most famous collection of poems, the *Kobzar*, (1840). Nevertheless, it is gratifying to know that French children study and perhaps even recite from memory a poem by the Ukrainian bard.

John Carroll University
Copyright Hélène Turkewicz-Sanko, Ph.D., 1997.
Department of Classical and Modern Languages and Culture

THE FIRST TRANSLATOR OF SHEVCHENKO INTO ENGLISH

by ROKSOLIANA ZORIVCHAK

Taras Shevchenko's impact on his countrymen was greater than that of any other Ukrainian in modern history. That a poet should have attained such preeminence in a developing nation of 19th-century Eastern Europe is not unusual. Cultural activity was the one area in which stateless Slavs could express their individuality, so poets, writers and scholars often played leading roles as national awakeners. Nevertheless, it is difficult to find another example of an individual whose poetry and personality so completely embodied a national ethos as did Shevchenko for Ukrainians. He had a volcanic spirit, towering titan-like above his own people, and high enough to be seen and heard by other nations of the world as he proclaimed to all mankind the universally

applicable values by which the moral fibers of humanity thrive and strengthen. The revolutionary ardor and passion of his poems, their all embracing humanism and genuine popular character appeal to people of all nations.

It is but natural that hundreds of attempts at translating Taras Shevchenko's poetry into a great number of languages have been made. Shevchenko's "Zapovit", for example, has been published in 150 languages.

The first attempt to introduce the ideas of the Ukrainian poet to Anglophone countries was undertaken 130 years ago by Ahapius Honcharenko. Honcharenko, whose real name was Andriy Humnytskyi, was born into an Orthodox priest's family on August 19, 1832 in the village of Kryvyn (now Zhytomyr region). From early childhood, the boy had observed the oppression of the serfs in the Russian Empire and their liberation became the dominating impulse in his life. Humnytskyi was educated at the Kyiv Theological School and entered the Kyivan

Pecherska Lavra monastery.

He was a natural linguist, had a perfect command of the Greek language, and was well read and knowledgeable in world history and architecture. Thanks to his abilities and intelligence, in the he was sent, in the fall of 1857, to Athens to minister at the church of the Russian Embassy in Greece.

In Athens he became interested in *Kolokol* (The Bell), a paper published in London by A. Herzen and N. Ogaryov, two Russian writers and revolutionaries. For some years, Humnytskyi himself was a regular contributor to *Kolokol*. In his articles, he advocated the abolition of serfdom and the division of monastic estates among the peasants. His anti-government articles greatly irritated the czarist regime.

Russian czarist spies apprehended Humnytskyi in February 1869 as he was mailing a manuscript to Herzen. Within a half hour he was in chains, scheduled to be shipped to Ukraine and turned over to Russian Orthodox Church authorities for punishment. The expected punishment for his crime was exile to the northern Solovetsky Monastery by the White Sea, but during his transit from Greece, Humnytskyi's friends in Constantinople, led by O. Honchar, bribed the guard and thus freed him.

In March 1860 Andriy Humnytskyi arrived in London under the assumed name of Ahapius Honcharenko, a name he was to use till the end of his life. In London he began working as a typesetter for *Kolokol*. When Taras Shevchenko died in St. Petersburg on March 10, 1861, Honcharenko published a moving eulogy of the poet in *Kolokol*. It was the only article ever published in the newspaper in Ukrainian.

Honcharenko did not remain in London for long. He traveled extensively and eventually emigrated to the United States, arriving in Boston on January 1, 1865 and becoming one of the earliest Ukrainian immigrants in the United States. That same year he married Albina Citti, a young American girl of Italian ancestry.

In 1867, Czar Alexander II sold Alaska to the United States. Honcharenko decided to move to San Francisco, then considered the American gateway to the new territory. There, on March 1, 1868, he began publishing the *Alaska Herald*. Published twice monthly, the newspaper was a vehicle for articles condemning the cruelty of the people governing Alaska to the natives and for articles critical of czarist autocracy and imperialism. The articles were written primarily in English and Russian, occasionally in

Ukrainian. In the first issue of the *Alaska Herald*, Honcharenko published "Curious Ideas of the Poet Taras Shevchenko". The article contained his own translations of passages from "The Caucasus", denouncing the Russian Empire for its notorious colonial policies. Compared to later translations now familiar in the literary world, Honcharenko's was a rather rough rendering of Shevchenko's work into English, but it is noteworthy as the earliest known published English-language Shevchenkiana. In subsequent issues of the newspaper, Honcharenko published long extracts in the original Ukrainian from other works by Shevchenko. In issue five, he reprinted his eulogy to Shevchenko which had first been published in *Kolokol*.

In June 1868, "Svoboda" was added as a subtitle to the newspaper masthead. The newspaper was published regularly until May 1872, then issued sporadically until June 1, 1873 when Honcharenko's failing health curtailed his activities as publisher. He sold his print shop and purchased a strip of land in the Hayward Hills of California where he retired. Naming his estate "Ukraine", Honcharenko spent his later years farming and attending to his apiary. He died on May 5, 1916, impoverished and nearly forgotten.

Today Honcharenko has a place in the history of Ukraine as the man who first published a translation, albeit fragmented and rough-hewn, of Shevchenko's work in English. He is also remembered as a staunch fighter against tyranny, a believer in democracy and freedom for all people. His legacy includes an enigma which has yet to be resolved by scholars of Shevchenkiana. In his personal correspondence, particularly in letters to Lviv to Ukrainian writer Mykhailo Pavlyk, Honcharenko often cited Shevchenko's poetry. Of special interest is a letter to Pavlyk dated December 15, 1895. In the letter, Honcharenko writes, "I have no books in Ukrainian except for the *Kobzar* which Shevchenko himself sent me to London in 1860." The letter, now preserved in the Central Historical Archives of Lviv, raises perplexing questions. Did Shevchenko know Honcharenko? Did the two ever meet? It is a mystery that may never be solved.

*Author's addendum: The California State Historical Resources Commission recently named the Reverend Ahapius Honcharenko's ranch and burial place a California Historical Landmark. Unveiling of the landmark plaque and interpretive posters is scheduled to take place in the spring of 1998.

ANGELS AT BORYSPIL

by MARTA ZIELYK

Marta Zielyk holds the position of Diplomatic Interpreter at the State Department. She is not a political appointee. All views, thoughts and ideas expressed in this article are her own and do not reflect the views of the Department of Defense or any other body of the US government.

A very popular topic in our culture these days is angels: whether they truly exist, how they inspire people, whether they really keep people safe from danger. One has look no further than the phenomenal success of the television show "Touched by an Angel" which every week presents us with a situation in which angels help change a life. Books about angels pop up on the bestseller lists, angel calendars are hot items, and one spots little gold angel lapel pins on even the most sophisticated of women, who believe that wearing such adornments will protect them from harm.

All of this focus on angels reminds me of an incident in my own life in which the word "angel" figured prominently. It occurred in November of 1993, when I and a friend (coincidentally, also named Marta) accompanied the first group of US military representatives, generals and civilians ever to visit Kyiv. During my nine years as diplomatic interpreter for the State Department, I have traveled with countless US military delegations all around the world. What made this particular trip unique was what happened shortly after we landed at Kyiv's Boryspil Airport.

It was an unusually cold November day and Boryspil was still the decrepit, Soviet style airport that it had been during the Cold War. Air Ukraine International had not yet been born, and as Marta and I stumbled out of the Aeroflot plane after a fourteen hour journey from Washington, we noticed a group of extremely clean cut, cheerful, very polite young American men ahead of us in the passport line. They struck me as somewhat unusual for they did not look like the typical seekers of investment possibilities who were trickling into Kyiv in those days, nor did they carry the bulging briefcases and laptop computers which would have identified them as official representatives of some Western government. I speculated that they might

be tourists, yet thought it odd that they would choose to start their vacation in Ukraine in the middle of November with winter coming on. My curiosity was sated when Marta and I started chatting with them, commiserating on how slowly the line was moving. As it turned out, the young men were missionaries from the heartland of the United States, come to preach the word of God to a society which, they rightly guessed, was starved for spiritual direction. They assured us that despite the fact that they did not know a single word of Ukrainian, they would get across their religious message with the help of local interpreters.

As we inched our way to the head of the line, we learned that they were members of a youth ministry from a church in Kansas, that they planned to stay a day or two in Kyiv and then go to Dnipropetrovsk where they would spend two months preaching. We also learned that even though they had not taken a vow of poverty, their pockets were certainly not filled with dollars or "kuponny" as the interim Ukrainian currency was called at the time.

When the first of the missionaries stepped up to the very young soldier serving as passport and visa reviewer, we noticed much hand waving and pointing and head shaking on both parts. Apparently, the young missionary's visa was not in order. I suppose Marta and I could have waited patiently and silently in line, but knowing how difficult it can be to get through the very dense and tangled airport bureaucracy, we stepped in to help. The "mytnyk" was demanding \$50.00 from the young man for a new visa because the one that had been stamped into his passport was valid from February 15, 1994 to November 11, 1993. It was very clear that someone at the consular section of the Ukrainian embassy had simply transposed the two dates. The visas of his companions were

filled in correctly with the right date sequence and we explained this to the Ukrainian soldier. But though we tried to convince the mytnyk that it was just a mistake, we were given only a terse reply: "Here, mistakes do not happen."

The young missionary, understandably upset, explained that he had only \$200.00 with him and had planned to live on this sum for two months. Clearly paying for a new visa would use up a large chunk of his meager expense money. After more argument, we insisted on speaking with the mytnyk's supervisor who, to our surprise, grudgingly acknowledged that a "mistake" had been made and allowed the young American to enter the country without additional payment.

The relief of the missionaries was short-lived when it became apparent that not all of their luggage had arrived on the plane with them. Since Marta and I were both veterans of this particular inconvenience, we stayed and helped them through what we knew was going to be a long and tedious process of reporting missing luggage.

An hour and half later, when we had finally finished filling out forms and listing lost items, the baggage claim area was empty and we were totally exhausted by the long flights, the jet lag, the uncomfortable layover in Frankfurt and the many problems upon landing. Afternoon had turned to dusk, and a cold; a piercing wind was blowing when we all exited together and stood outside the arrivals terminal.

Marta and I gratefully located the official US embassy van which was to take us to our hotel and had turned to say goodbye to our new acquaintances when we noticed that they were looking rather lost. We discovered that while we were dealing with the misdated visa and the luggage problems, their greeters, thinking that the group had not arrived on that particular flight, had left. In 1993, there was no taxi service from Boryspil to the center of Kyiv and there were no buses to ferry passengers who had not made prior arrangements. In short, the missionaries were stranded and we didn't have the heart to leave them to fend for themselves. There was nothing to do but to offer them a ride to their youth hostel, which they quickly accepted. We all squeezed into the van, a tight squeeze made a little easier because of the lost luggage. Since our hotel was closer, we went

there first. Disembarking, we instructed our driver to take the young men wherever they wanted to go. As we started to say goodbye and wish them luck, the leader of the group asked us to wait. Turning to his friends he said, "Take a good look, boys. Those are angels."

It took me a moment to realize he was not joking and the funny retort that had come to my mind died instantly. Marta and I looked at the young men in the van. In their clear, steady gaze and in their expression the two of us read pure and absolute conviction in the truth of their leader's words. They really believed that we — two tired, slightly grumpy, very ruffled, far from angelic looking women — were indeed heavenly guardians who had shepherded them along from the first faltering steps of their religious mission to Ukraine. "Thank you" seemed a wholly inadequate response. A denial felt equally inappropriate. After all, who was I to contradict what they believed with such certainty. I finally settled on a simple "Good night" and walked into the hotel, dragging my suitcase behind me.

I cannot say this incident changed my life. I did not become a selfless do-gooder of charitable deeds, devoting my life to helping others. However, almost five years after that night, I still remember the questions that crowded my mind as I checked into the hotel "Intourist" while the van was driving away. My first thought was a sad one. What has this world come to if a simple good deed can be considered something worthy of an angel? Other thoughts, of a more philosophical bent, followed. What if they were right? I mean, I am quite certain that I am not an angel in the accepted sense of the word — I certainly have no wings and no halo. But it was obvious that I was an angel to those young men. And perhaps, I thought, we can all be considered angels. Perhaps we all have the capacity to accomplish angelic deeds at times — in spite of ourselves, in spite of being impatient to get where we are going, or in spite of just wanting not to be bothered by someone else's troubles. Perhaps we should all be more aware of this capacity within us and strive to nurture it.

But as I finally lay down to sleep that night, my final thought was simple and happy. How nice it was, how very good it was to have been called "an angel".

SEVEN YEAR OLD CLEVER MARUSIA
A Ukrainian Folktale

Translated and Retold by Hélène Turkewicz-Sanko

Marusia was a seven year old little girl and the apple of her father Ivan's eye. She was his eldest daughter and she always found the right words to cheer him up. The family lived in a small whitewashed cottage on the outskirts of the village. Ivan had a plot of land and he worked very hard but last year's crop had been ruined by rain and he had nothing to feed his family, not even a drop of milk for the children. One day, his brother Bohdan took pity on him and decided to give him one of his own cows, under one condition.

"Ivan," he said, "you will plough my land, plant my wheat and help me during the harvest."

Ivan was so grateful that he went to work for his brother the very next day. He ploughed the land, planted wheat, and when harvest time came, helped during the harvest. But just before winter, Bohdan decided to take his cow back.

"Brother," he said. "Give me back my cow. You should have your own cow by now."

"But I worked for it. The cow is paid off by my labor," said Ivan. "Didn't I plough your land, plant the wheat and harvest it for you, just like you asked me?"

"You call that work?" said Bohdan. "I want my cow back."

Surprised, helpless and hurt, Ivan stood as if changed into a stone statue. At first he could not believe that his own brother would ask him to return the gift. Then he became angry because he felt that he had worked very hard to pay for the cow. Finally, at the thought of having no milk for his family, he decided to bring the matter to the village judge.

In the village, the judge was a very powerful lord who loved to hunt, and when the brothers came to ask him who was right and who was wrong, the hunting season had just opened. He certainly did not want to be bothered by these two silly men for a matter so ridiculous as a cow. So he said to the brothers:

"I will ask you three questions. The one who can guess the right answers to my three questions will get the cow."

"Let's hear them," said Bohdan.

"The first question," said the judge, "is what best fills a man's stomach? The second question is what gives man the most pleasure? And the third is

what travels fastest? Now go home and tomorrow at dawn come back with the answers."

Bohdan went home whistling. He felt he knew the answers and that the questions were indeed very easy. But Ivan came home very sad. He sat on his bench and remained silent.

"I am so unfortunate," he said to himself. "I cannot think of any answers to these three questions."

When Marusia saw her father so preoccupied, she approached him, put her hand on his shoulder, leaned forward and kissed him on the cheek.

"What is the matter, father?"

"Your Uncle Bohdan wants our cow back. Today we went to the judge. The judge asked us to solve three riddles. We will lose our cow if I do not have the answers by tomorrow morning."

"What are the questions?" asked Marusia.

Ivan told her three questions.

"That's easy," said Marusia. "Mother Earth fills our stomachs because it provides us with food and water. Thought is what travels fastest, for it takes us anywhere we want to go in no time at all. Sleep gives us the most pleasure because when we sleep we leave even the things we treasure most."

The next day, Ivan walked very confidently to the judge's house. Bohdan was already there. He too was very sure of himself.

"Do you have the answers?" asked the judge.

"Yes," replied both brothers.

"Let's hear them. Who wants to be first?"

"I do," said Bohdan and began to answer the three questions.

"Ham and sausage best fill the stomach. Money is what gives the most pleasure and hunting dogs travel the fastest." He spoke very quickly and stood there with a big smile on his face.

"Wrong," said the judge and turned to Ivan.

"And what are your answers?"

"It is the Earth that best fills a man's stomach; it is thought that travels the fastest and takes us anywhere anytime; it is sleep that gives man most pleasure because when we sleep, we can leave everything, even our most precious possessions."

"Right!" said the judge. "The cow is yours."

The thing is, the judge loved riddles and he thought he was the most intelligent and cleverest man. He did not like to be outwitted. Therefore, he became very curious and asked Ivan who had helped him solve the riddles.

"My daughter Marusia," replied Ivan.

"How old is she?"

"She is only seven, but she is very smart."

"What! A seven year old solved my riddles. Never! The cow is yours only if she can solve this problem: hatch ten chicks out of these ten boiled eggs. Take them home to her."

Ivan came home crying.

"Why are you crying, father," asked Marusia. "Didn't you get the cow?"

"No," said Ivan. "I will get the cow if you can hatch ten chicks from ten hard boiled eggs. It's impossible to win in this world."

"Don't worry, father. You know what? Sit down and eat these eggs for dinner. And tomorrow you will return to the judge's house with this plate of porridge and tell him to plough a piece of land, plant the porridge, and as soon as his millet is ripe, to reap it and to thresh it and to have it ready for me to feed the chicks as soon as they are hatched."

Ivan did as his daughter had instructed him to do. The judge looked at the porridge in silence, then angrily threw it to the dogs. Again he remained silent.

"Is the cow mine now?" asked Ivan.

"No," said the judge. "Take this stalk of flax to your daughter and tell her to soak it, dry it, dress it and make a hundred yards of white linen cloth out of it!"

Ivan headed home, tears filling his eyes so he could hardly see the road. When he reached his whitewashed cottage, the sun was setting and his daughter Marusia was waiting for him by the doorway.

"Dear father, why are you weeping?"

"Alas, dear child, the judge instructed me to tell you to soak this stalk of flax, dry and dress it and make a hundred yards of white linen cloth out of it."

Marusia thought for a while, then went to the guelder rose tree outside by the garden gate and brought back a twig.

"Take this twig to the judge," she said, "and ask him to fashion a hackle and a distaff out of it so I can spin the flax."

Off went her father. When the judge heard what Marusia wanted, he threw away the twig and said, "Now tell your daughter I want to see her! She must visit me but she must neither ride nor walk, be neither barefoot nor wear shoes, and come neither with a gift nor without one."

When Marusia heard what the judge wanted from her, she paused for a while then said, "Father, get me a live rabbit."

Without asking any questions, Ivan went to the neighbor to see whether he could find a live rabbit.

When he was gone, Marusia pulled a sled from the garden shelter and harnessed her little goat to it. Then she caught a sparrow. Soon she had taken off one of her shoes. When Ivan came back with the rabbit, Marusia was waiting, standing one foot on the sled and one foot on the ground. She had a sparrow clutched in one hand and told Ivan to put the rabbit under her arm.

And off she went to the judge's house, neither riding nor walking, neither barefoot nor wearing shoes.

When the judge saw her, he realized right away that Marusia had outwitted him. Angry, he set his dog on her. But Marusia let the rabbit go and the dog ran after the animal. Then Marusia entered the judge's home and said, "Your Honor, here is a little gift for you." She held out the sparrow to him, but before he could take it, it flapped its wings and flew out the window.

"Your Honor, I came with a gift and now I am without one!"

It was just then that two men came to see the judge to ask him to decide which of them was in the right and which was in the wrong. Each man owned a mare and the day before, they had harnessed both mares to a heavy cart to go to market. They unloaded the cart and parked it in a nearby field. While they were at the market, one mare foaled. Each man claimed that the foal, a little white horse, was his.

The judge thought it over and said, "Bring the mares and the foal will run to its mother."

The horses were led into the yard; the mares were tethered and the foal let free. The two men who had brought the complaint began calling the foal and the poor little white horse got so confused it ran out of the yard. Nobody knew what to do.

Then Marusia came forward and said, "I believe it should be the other way around. Leave the mares free and tether the foal and the mother will go to it."

They did as she said and as soon as the mares were untied, one of them ran straight to the foal. The judge was so impressed that he told Marusia that someday she too would be a judge and that he himself would see to it that she got the proper schooling for it. And so it happened that Ivan got his cow and that seven year old clever Marusia became one of the most famous judges in the land.

John Carroll University

Copyright Hélène Turkewicz-Sanko, Ph.D., 1997.

Department of Classical and Modern Languages and Culture

ARE YOU REALLY ILL?

by IHOR MAGUN, M.D.

There are many times we do not feel well and cannot identify one specific problem. Then there are times we have a recurring problem and we assume something more serious is occurring. Or is it? Are we imagining a problem? Or are we dealing with hypochondria?

Hypochondria is a morbid concern about one's own health and exaggerated attention to any unusual bodily or mental sensations. It is a false belief that one is suffering from some disease. It has many causes and can manifest itself in various ways.

Many of us are emotionally affected by external circumstances. If, for example, a close friend or relative suffers a massive heart attack that came out of nowhere, we may begin to pay particular attention to every slight chest discomfort, assuming that it may also be a heart attack. Is the pain actually meant to be taken seriously? While we should pay close attention to how we feel and to physical changes that we perceive, it is important to recognize that not all pains signal a serious illness. If we are more concerned about the belief of illness rather than the discomfort from symptoms, it is probably insignificant. In this particular situation, we are probably paying closer attention to a particular discomfort than we did before hea-

ring about someone having a heart attack. This is a perfectly normal reaction.

What becomes an imperfect reaction is to dwell on the idea. People who complain of continuing pain sometimes seek out medical attention in the belief that a disease is actually present for which diagnosis and treatment are necessary. These individuals are almost almost always making a subconscious attempt to avoid certain activities in their lives or to obtain financial or emotional support from someone. They have usually already undergone multiple extensive medical workups with no noted improvement. In fact, many of these people do not have any specific symptoms that are annoying or painful.

The bottom line is this. We should be aware of our bodies and pay close attention to changes that occur. We should also recognize that some of these changes may be due to the normal aging process or because we are temporarily under some additional stress. We should maintain a good balance between work, rest, exercise and good eating habits. If things are not right despite proper attention to all of these good habits, seek a medical evaluation. Be aware that physicians, despite all of the available cutting-edge technology, cannot always find the answer to all ailments. But working with a good physician can probably eliminate most of our concerns and fears, real or imagined.

GUACAMOLE

4 large ripe avocados
1 small onion
2 large garlic cloves
3 tablespoons lemon juice
Salt and pepper

Mash avocado with fork.
Stir in other ingredients.

Refrigerate for at least 1 hour.
Good on toast, crackers, or as dip.

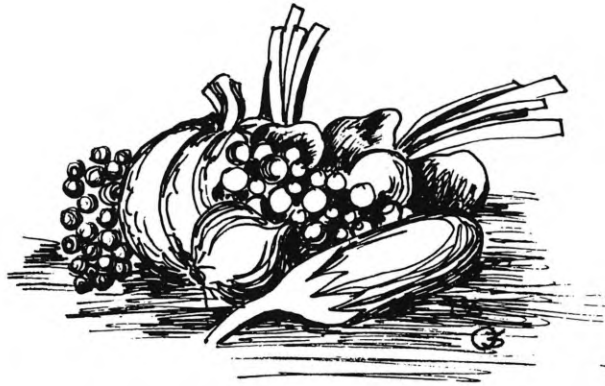

DEAR READERS:

WE'D LIKE TO HEAR FROM YOU. PLEASE SEND COMMENTS,
OBSERVATION OR SUGGESTIONS IN CARE OF
"OUR LIFE", TAMARA STADNYCHENKO, ENGLISH LANGUAGE EDITOR,
108 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10003.

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

ВЕСНЯНИЙ КОРЖ "QUICKE"

НАШЕ ХАРЧУВАННЯ

Під час посту господині стараються приготувати без'ясні страви, які також є корисні для здоров'я. Подаємо декілька приписів.

ЗАПІКАНКА З КАБАЧКІВ

- 2 круглі пачки готового тіста (Pillsbury Crescent Roll)
- 1/2 горнятка тертого пармезану
- 1 1/4 горнятка кабачків, нарізаних кружальцями (3-4)
- 8 унцій свіжих печериць
- 1 велика цибуля, нарізана кружальцями
- 16 унцій квасної сметани
- 1/4 горнятка борошна
- сіль і перець до смаку
- 1 6-унцовий слоїк маринованих серединок з артишоків
- 4 унцій втертого на грубій тертці сира

Змастити форму до печення 13x9. Тісто накласти на дно форми, вирівнюючи дірочки, щоб не протікало. Посипати половиною пармезану. Пекти в печі, нагрітій до 350°, 10-15 хвилин. Варити в парі кабачки, цибулю і печериці (10 хвилин). В місці замішати квасну сметану, борошно, сіль і перець до смаку. Додати кабачки з цибулею і печерицями та серединки артишоків. Накласти на підпечене тісто і посипати тертим сиром. Другу частину тіста поділити на трикутники і накласти за бажанням як прикрасу. Посипати рештою пармезану і пекти 30 хвилин, щоб зарум'янилося.

ЛОКШИНА З БРОКОЛІ З ПОМІДОРОВОЮ ПІДЛИВОЮ

- 4 горнятка китичок броколі
- 1 ложка оливкової олії
- 2 зубки часнику, розтерти
- 1 28-унцова банька помідорів, нарізати і додати також сік.
- 2 ложки білих родзинок
- перець до смаку
- 1 1/2 ложки січеного мигдалю
- 6 унцій локшин (спагеті або ліггвіні)
- 3 ложки січеної петрушки

У великому горщику броколі варити 3 хвилини. Злити зимною водою, відцідити і залишити. У сковороді (пательні) всмажити на олії часник (3 хвилини) на золотистий колір. Додати помідори і родзинки і тушувати не накриваючи 15 хвилин. Додати мигдаль і ще тушувати 5 хвилин. Зварити локшину за приписом на опакуванні. Відцідити і накласти в миску. Додати броколі до помідорової підливи і пригріти. Полити локшину і посипати петрушкою.

- 1 1/2 фунта свіжих або 2 10-унцові пачки морожених шпарагів
- сіль
- Тісто*
- 1 білок, легко вбитий
- 6 платків бекону присмаженого, відцідженого і роздрібненого
- 1/2 фунта швейцарського сиру, втертого на грубій тертці
- 4 яйця
- 1 1/2 горнятка легких вершків (Half and half)
- 1/8 ложечки порошкового мускатного горіха (Nutmeg)
- перець до смаку
- 6 малих помідорів, розрізаних половинками

Шпараги вмити, відломити тверду частину від коріння, кінці обстругати. Відкласти 16 штук, 5 інчів довжини, на прибрання. Решту шпарагів нарізати на 1/2-інч. куски. У великій сковороді заварити кварту води зі сіллю і вкласти шпараги. Варити на легкому вогні 5 хвилин. Відцідити і полити зимною водою. Приготовити тісто. Розкачати на 12 інч. коло. Виложити у великий посуд (11 інч.). (Може бути тортівниця). Посмарувати розколоченим білком. Піч нагріти до 400°. Посипати тісто роздрібненим беконом і тертим сиром, накласти нарізані шпараги. В місці вбити яйця, вершки, мускатний горіх і сіль, перець до смаку. Влити масу на тісто і прибрати від середини шпарагами. В середину вкласти половинку помідора і по одній між шпарагами. Пекти 35 хвилин. Подавати тепле. (На 12 осіб).

*Тісто можна купити готове (11 інч.) або спекти:

- 2 2/3 горнятка муки
- 1/2 ложечки солі
- 1 горнятко рослинного товщу як "Кріско"
- 2 ложки масла або маргарини
- 7-8 ложок зимної води

Замісити тісто і розкачати на 12-інч. коло.

ПІДЛИВА ДО ЛОКШИНИ (ПАСТИ)

Рікота сир, йогурт без смаку, пармезан, масло або маргарина і перець. Зварену локшину посипати вище поданими складниками і добре змішати.

ЛОКШИНА З ЦИБУЛЕЮ І ЧАСНИКОМ

Стопити маргарину на сковороді. Додати одну велику дрібно нарізану, цибулю і 1 зубок часнику, розтертого. Смажити, щоб було м'яке (5 хвилин). Змішати з локшиною.

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ 70-ГО ВІДДІЛУ СУА

23 листопада 1997 р. 70-ий Відділ СУА в Пассейку, Нью-Джерзі, відзначив 40-ліття свого існування. Відділ назвали ім. Віри Бабенко — молоді розвідниці Визвольних змагань Першої світової війни.

На святкуванні були представники громадських установ Пассейку і Кліфтону, наші приятелі з громади та союзники сусідніх відділів СУА. Велику приємність своєю присутністю зробили нам отці з греко-католицької та православної церков.

Залю і сцену, прибрану вишиваними рушниками, кошиками квітів та серветкою з написом "40", заповнили численні гості.

Голова Відділу Олена Бобиляк, привітавши гостей, перерахувала імена членок які відійшли у вічність і присутні вшанували їх пам'ять хвилиною мовчання. Вона побажала Відділові-ювілярові поповнення новим членством, новоприбулими з України.

Пресова референтка Оля Буртик представила членок 70-го Відділу, розповіла про їхню працю не тільки у Відділі, але й на інших постах в нашій організації — в Головній і Окружній управах СУА, Українському Музею, різних референтурах. Адже метою українських поселенців у США є збереження нашої національної ідентичності, культури, традицій. Для цього ми влаштовували різні імпрези: виставки народного мистецтва, літературні вечори, політичні маніфестації, відзначення національних річниць, свят тощо.

Українське поселення в Америці шукало різних нагод щоби представити чужинцям нашу працьовитість, культуру, прагнення допомогти знедоленій Батьківщині. Громада зростала, приїздили нові емігранти, створювалися інші організації.

70-ий Відділ хоч і не поповнювався новими членами, зате посприяв створенню молодіжного відділу, якому й передав світличку. Наші членки брали активну участь у створенні і матеріальній підтримці катедри Українознавства при Гарвардському університеті, розвиткові кредитівок "Самопоміч", Українського Музею у Нью-Йорку, Стипендійної акції СУА в Америці а потім у Європі, інших благодійних справах на користь українського народу так численно розкиданого долею по цілому світу.

Розуміючи значення і вагу друкованого слова, ми робили все можливе, щоби підтримати морально й матеріально журнал СУА "Наше Життя".

Та літа, мов перелетні птиці, що часто-густо не повертаються з вірию. За ці роки вже багато відійшло

наших посестер, але їхня добра справа не пропаде, бо життя продовжується у наших дітях, внуках та правнуках, які підхопили естафету батьків і гордо несуть її в різних акціях милосердя, як "Допомога бабусям", допомога сиротинцям в Україні і світі, жертвам Чорнобиля.

Ми вдячні фінансовим установам за їхню допомогу, вдячні громаді за підтримку і всім людям доброї волі за копітку повсякденну працю на добро нашого народу.

Присутня на святі м'р Дора Рак поінформувала присутніх про успіхи СУА у співпраці з міжнародними жіночими організаціями, про приналежність СУА до ООН від СФУЖО, про те, що в Україні створено Міністерство родини та молоді, міністром якого є Валентина Довженко.

У розваговій частині виступив співак Ярослав Гнатюк, акомпанювала йому дружина Світлана. Пісня "Чужино, чужино, не заступиш мені України" глибоко зворушила кожного своєю правдивістю.

Ведуча гостиною Леся Мочула прочитала вірш "СУА" поетеси Ірини Дибко-Филипчак, довголітньої вчительки нашої школи та членки Міжнародного ПЕН клубу.

Була на вечорі й мати з України з малим Стефанком, яка завдяки старанням організації Ротарі Клуб, змогла здійснити оздоровлення свого п'ятилітнього сина якому проведено складну операцію на серці. На полуденку, яким займалися М. Бакалець і І. Цапар було проведено збірку для його одужання в сумі 425 дол.

Колишні членки нашого Відділу, які проживають тепер на Фльоріді — Оріся Свистун, Марія Химинець, Ліда Козак, Єва Лужняк, Іванна Яремко склали по 20 дол., 10 дол. — Ліда Кучкуда. Зібрану суму 110 дол. призначили на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Дарунки для Відділу зложили: "Провидіння" — 50 дол., колишня голова О. Гнатейко — 50 дол., О. Склепович — 20 дол., Л. Кутна — 20 дол., 92-ий Відділ СУА — 20 дол. Разом 160 дол.

Входимо у XXI століття з почуттям сповненого обов'язку перед Україною, українською громадою та самими собою.

Ірина Чайківська,
фінансова референтка Відділу.

ОСТАННІ СХОДИНИ 69-ГО ВІДДІЛУ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ В ЛОРЕЙН, ОГАЙО

Членки 69-го Відділу. Зліва: Ліза Кусяка — скарбник Окружної управи, М. Пащин, К. Гончарик, І. Шкарупа — голова Округи, Д. Трипняк. Другий ряд: М. Івасишин, І. Болюх, М. Крайчик, С. Маланчук, К. Ганчарик, М. Сілецька-Цибик, Т. Січецька — довголітня голова Відділу.
Members of UNWLA Branch 69.

69-ий Відділ СУА ім. Наталії Кобринської в Лорейн, Огайо засновано 20 жовтня 1957 року. Багатогранна праця Відділу тривала впродовж 40 років систематично і успішно. Зразу ж після заснування Відділу, молоді членки поринули у вир праці в культурній, освітній та організаційній ділянці, а також в справі налагодження зв'язків з американськими організаціями та іншими етнічними групами. Влаштували виставки з доповідями в університетах і бібліотеках про історію і культуру України. Брала участь у міжнародних імпрезах таких як фестивалі, де демонстрували українське мистецтво, українські танки, чи брали участь у конкурсах красунь. Відділ часто отримував нагороду.

У листах до конгресменів і сенаторів поширювали правду про Україну, спростовуючи фальшиві інформації в пресі. При Відділі існував дитячий садочок, танцювальна група, драматичний гурток і хор. Членки брали активну участь у Конвенціях СУА, в Окружних з'їздах та різних починах і святкуваннях Округи і відділів. Висилали пакунки з одягом і книжками до сиротинців у Бразилії і в Україні. Праця у Відділі проходила у взаємній пошані і дружності. Впродовж тривалого часу членки спонсорували стипендіатів у Бразилії, а Відділ опікувався семінаристом у Римі.

Для того щоби виконати фінансові зобов'язання влаштували дитячі забави і маскаради, балі з презентацією деб'ютанток, "вишивані" вечорниці і різні розривкові зустрічі для старших і молоді.

Так, серед невпинної праці, проходив рік за роком, але час і обставини змусили нас задуматися над нашим майбутнім і зробити болюче рішення. 16

листопада, якраз у річницю нашого сорокаліття, ми вирішили припинити діяльність Відділу — розв'язати його. На ширших сходинах було присутніх 10 членок. Де ж решта? Перенеслися у Вічність і основниці, і членки... Дехто виїхав а інші вже не мають змоги прибути.

При участі голови Округи Івонни Шкарупи і скарбника Окружної управи Лізи Кусяки, довголітня і невтомна голова Відділу Таня Сілецька молитвою відкрила наші останні сходи і привітала присутніх. Щирими і теплими словами голова Округи переконувала і заохочувала ще раз передумати справу розв'язання Відділу, але після вичерпної дискусії членки не погодилися змінити рішення. Відділ перестав існувати тому, що вік і здоров'я більшості членок і їхніх родин не дозволяють виконувати взяті на себе обов'язки.

Кожне прощання прикре. Проте, щоби не втрачати зв'язку з організацією яка стільки добра зробила і продовжує робити для українського народу і якою ми гордимся, членки 69-го Відділу вирішили перейти у вільне членство. Обговорюючи фінанси, 2.000 дол. призначили на Будівельний Фонд Українського Музею на бібліотеку, яку уфундує СУА та 850.00 дол. на Суспільну опіку СУА.

Після перекуски та виступу Ірини Балюх, яка прочитала власну поезію, ми всі востаннє зфотографувалися на добру пам'ять про довголітню спільну працю.

**Членка 69-го Відділу СУА,
Лорейн, Огайо.**

СВЯТКУВАННЯ 65-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ 28-ГО ВІДДІЛУ СУА У НЬЮАРКУ, Н.ДЖ.

23 листопада 1997 року членки і гості зібралися щоби відсвяткувати 65-ліття нашого Відділу. Голова Відділу професор Таїсія Богданська привітала членок і гостей у гарно прикрашеній вишивками та квітами залі Народного дому і попросила пароха української католицької церкви о. Ф. Шадяка провести молитву. Головну Управу представляли Софія Геврик і Таїсса Турянська. Дальше провадження програмою голова передала свої заступниці Марії Семанишин.

Звіт з діяльності 28-го Відділу СУА, який був надзвичайно докладно приготований, зачитала культурно-освітня референтка Марія Робак. Вона згадала засновниць Відділу, Олену Лотоцьку та довголітніх невомтних працівниць: Анну Настюк — довголітню голову, Катерину Кучкуду — референтку зв'язків та Флорентину Дорошенко, хата якої завжди була відкритою для ширших сходин, чи сходин Управи Відділу.

У мистецькій частині виступала Іванна Кононів, акторка колишніх театрів у Галичині. Вона співала при акомпаньяменті Марії Павловської. Особливо полюбалася пісня "Родимий краю" та жартівливі пісні авторства І. Кононів. Професор Ольга Протиняк, піаністка з України, виконала кілька клясичних творів, за що була нагороджена рясними оплесками.

Полуденок приготував пан Стефанов а членки принесли печиво. Скарбник Відділу Леся Падковська продавала квитки.

На закінчення свята голова Відділу Т. Богданська подякувала присутнім за участь у відзначенні праці Відділу.

Емілія Онишкевич,
пресова референтка.

ЗУСТРІЧ НОВОГО РОКУ В КЕРГОНКСОНІ

Стараннями 89-го Відділу СУА ім. Лесі Українки 31 грудня 1997 р. відбулася товариська зустріч Нового року, яка проходила у ресторані нашої членки Ольги Савчук та її чоловіка Зенона.

Вечір відкрила голова Відділу Анна Слободян, привітала присутніх та представила гостю з Канади співачку Маркіяну Дубляницю Гузар, яка чудовим ліричним сопрано виконала колядку "Що то за предиво".

Далі ввечері провадила імпрезова референтка Нуся Вербовська. Д-р Роман Барановський прочитав власну гумореску про Кергонксон а Марія Мороз також прочитала декілька популярних гуморесок.

Після смачної вечері д-р Стефанія Барановська розважала гостей гуморесками Едварда Козака а гостя з Канади, яка щиро захопилася нашим крає-

видом, заспівала пісню про українські гори. До пізньої ночі радісно лунали наші колядки.

Опівночі з келехами шампанського всі бажали собі щастя, успіхів і доброго здоров'я у наступному 1998 році.

У милій товариській атмосфері виявилось, що чоловік нашої імпрезової референтки святкує сьогодні день своїх уродин і всі дружньо заспівали йому многоліття. У чудовому святковому настрої гості ще довго забавлялися, а деякі пішли додому, щоби ранком на Святій Літургії подякувати Господеві за ласки в минулому році та просити благословення на наступний 1998 рік.

Марія Зубрицька,
пресова референтка.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

99-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ У ВОТЕРВЛІТ, Н.Й.

Річні загальні збори 99-го Відділу СУА у Вотервліт відбулися в неділю 1-го лютого 1998 р. Зборами керувала президія, до якої ввійшли: Любомира Мокій — голова, Дозя Кушнір — секретарка. Окружну Управу Центрального Нью-Йорку репрезентувала її голова Дозя Кушнір.

Управу на 1998 рік перевибрано в такому складі: Люба Кушнір — голова, Надія Сембрат — заступниця голови, Дозя Кушнір — секретарка, Дарія Мокій — скарбник.

Референтки: організаційна — Марія Кулик, фінансова — Любомира Мокій, культурно-освітня — Іванка Цюлко, імпрезова — Марія Філь, мистецько-музейна — Дозя Кушнір, виховна — Наталка Верзол, суспільної опіки — Любомира Мокій, господарські — Віра Кушнір і Ірена Скалій, пресова — Дозя Кушнір і стипендійна — Любомира Мокій.

Контрольна Комісія: Катруся Ксенич — голова, Дозя Шевчук і Калина Тисяк — члени.

Дозя Кушнір,
пресова референтка.

49-ий відділ СУА в БОФФАЛО, ПІВН. Н.Й.

Річні загальні збори 49-го Відділу СУА в Боффало відбулися 24 жовтня 1997 року. Окружну управу Північного Нью-Йорку репрезентувала її голова Марта Стасюк.

До нової управи вибрано: голова — Анна Поліщук, заступниця голови — Оксана Салдит, скарбник — Богуслава Грега-Лонг, архіварка — Анна Поліщук.

Референтки: стипендій — Оксана Салдит, пресова — Тетяна Паславська, імпрезова — Лідія Стасюк, зв'язків — Анна Заньків, Ярослава Дергак, господарські: Марія Дранка — голова, Єва Ковтало, Олена Хомин і Василина Осташук — членки, вільні членки — Уляна Лоза, Анна Яцишин.

Контрольна комісія: Мирослава Райца — голова, Ярослава Борачок — заступниця голови, Ярослава Дергак, Ірена Ходань і Уляна Лоза — членки.

83-ий відділ СУА в НЬЮ-ЙОРКУ, Н.Й.

Загальні збори 83-го Відділу СУА в Нью-Йорку відбулися 9 грудня 1997 р. Головою зборів вибрано Рому Шуган, секретаркою — Людмилу Шпильову. Окружну управу репрезентувала її голова Олександра Кіршак.

Управу на 1998 рік вибрано в такому складі: Стефанія Косович — голова, Надія Шмігель — заступниця голови, Катря Червоняк — протоколярна секретарка, Рома Шуган — кореспонденційна секретарка, Лідія Закревська — скарбник.

Референтки: організаційна — Дарія Кекиш, суспільної опіки — Марія Шепарович, культурно-освітня — Олімпія Роговська, музейно-мистецька — Дана Шехович, пресова — Ольга Гаєцька, імпрезова — Ірена Стецьків, стипендійна — Наталія Дума, виховна — Дарія Генза, адміністратор світлички — Ірина Куровицька, господарчі — Наталія Фолік і Люся Сусь.

Контрольна комісія: Ірена Чабан — голова, Ірена Мокривська, Анна Рак — членки.

Ольга Гаєцька,
пресова референтка.

47-ий відділ СУА ім. ЛЕСІ УКРАЇНКИ У РОЧЕСТЕРІ, ПІВН. Н.Й.

Річні загальні збори 47-го Відділу СУА ім. Лесі Українки у Рочестері відбулися 28 грудня 1997 року. Зборами керувала президія, до якої ввійшли: голова — Христя Ковч, секретарка — Марія Лілак. До президії також запрошено Марію Крамарчук. Окружну управу Північного Нью-Йорку репрезентувала Тетяна Шутер.

Управу на 1998 рік вибрано в такому складі: голова — Ірина Руснак, заступниця голови — Катерина Лялюк, протоколярна секретарка — Ольга Ганушевська, кореспонденційна секретарка — Дора Сторожинська, скарбник — Марія Джус.

Референтки: фінансова — Марія Костів, пресова — Аріядна Бах, музейно-мистецька — Іванна Мартинець, заступниця — Христина Ковч, організаційна — Марія Крамарчук, стипендійна — Анна Чорнобиль, суспільної опіки — Катря Лялька, Марія Лілак, Ірина Гафткович, Анна Єйна, Ірина Михайлюк, господарські — Анна Сохоцька, Фенні Надяк, Анастасія Лучанко, Катерина Панич, зв'язків — Марія Лащишин, вільні членки — Ольга Червінська і Дарія Лесів.

Контрольна комісія: голова — Тетяна Шутер, членки — Ірина Шмігель, Люба Домбчевська, Тамара Гривник.

Аріядна Бах,
пресова референтка.

82-ий відділ СУА в НЬЮ-ЙОРКУ, Н.Й.

Річні загальні збори 82-го Відділу СУА в Нью-Йорку відбулися 20 грудня 1997 року. Головою зборів вибрано Олександрю Кіршак, секретаркою — Лідію Стасюк. Окружну управу репрезентувала заступниця голови Олександра Гой.

Управу на 1998 рік вибрано в такому складі: Ольга Гірна — голова, Лідія Стасюк — заступниця голови і протоколярна секретарка.

Референтки: Любов Кожух — організаційна, Ірина Іванчишин — культурно-освітня, Теодора Британ — суспільної опіки, Мирослава Мирошниченко — пресова, Марія Лев — музейна, Юлія Крися — господарська.

Контрольна комісія: Стефанія Чорнодольська, Юлія Крися.

Мирослава Мирошниченко,
пресова референтка.

71-ий відділ СУА в ДЖЕРЗІ СІТІ, НЬЮ-ДЖЕРЗІ

Загальні збори 71-го Відділу відбулися 7 грудня 1997 р. Головою зборів вибрано Галину Білик, секретаркою — Стефанію Цьолко. Окружну Управу репрезентувала її голова Леся Кіршак.

Нову управу на 1998 р. вибрано в такому складі: голова — Галина Білик, заступниця голови — Галина Гаврилук, секретарка — Іванна Пилипчак, скарбничка — Стефанія Мацяк. Референтки: організаційна — Христина Кахнич, культурно-освітня і імпрезова — Галина Гаврилук, суспільної опіки — Анна Вішка і Стефанія Білоус, господарська — Анна Струк.

Контрольна комісія: Стефанія Цьолко — голова, Марія Куца і Ніна Ковбаснюк — членки.

Галина Білик,
голова.

12-ий відділ СУА в ПАРМІ, ОГАЙО

Загальні річні збори 12-го Відділу ім. Олени Пчілки відбулися 24 січня 1998 р., у домівці СУА, Парма, Огайо, в присутності 15 членок. Зборами керувала президія: Лідія Вирста — голова, Марія Яцкевич — секретар. Окружну управу СУА Огайо репрезентувала її голова Іванна Шкарупа.

Після заслухання звітів попередньої управи та уділення абсолюторії Контрольною комісією, обрано управу на 1998 рік: голова — Лідія Вирста, заступниця голови і референтка для справ зв'язків — Надія Дейчаківська, секретар — Марія Яцкевич, скарбник — Пет Крутиголова. Референтки: музейна — Люба Дармохвал, для справ культури — Катерина Немира, суспільної опіки — Євгенія Гіщинська і Іда Котелевиць, стипендій — Надія Дейчаківська, виховна і скарбник світлички — Рома Вирста, екології — Рома Фульмес і Надія Дейчаківська, пресова — Дарія Городиська, відповідальна за фотоархів Відділу — Неоніля Винярьська.

Контрольна комісія: голова — Анна Вирста, члени — Леся Оленчук і Стефанія Хома.

У своєму слові голова Окружної управи СУА пригадала присутнім успішні та творчі почини Відділу впродовж його 30-літнього існування на користь СУА і української громади. Побажала плідних зусиль кожній членці для подальшої праці та активізації.

Збори прийняли до Відділу дві членки, а саме Лесю Оленчук і Рому Фульмес (недавно прибула зі Львова), привітавши їх сердечно в колі союзняк.

Відділ налічує 22 членки. В світличці навчається 9 дітей, учителькою є Люба Рожа.

Дарія Городиська,
пресова референтка.

НАША ПРАЦЯ

Вже впродовж декількох років Окружна управа і відділи СУА Округу Огайо дружньо співпрацюють із Союзом Українок міста Херсону.

Голова СУ міста Херсону Надія Сажко зі своїми союзницями дуже ретельно підійшли до розподілу надісланої допомоги у вигляді пачок. Особисто Надія Сажко а також членки надіслали декілька листів-подяк та фотографій, на яких діти в обновах та з подарунками.

У цей випробовуючий для молоді держави час, будь-яка допомога для дітей дуже важлива.

Одяг, взуття, сухі продукти харчування, книги та медикаменти — все це було розділено між школою-інтернатом, багатодітними сім'ями, дітьми-сиротами та старшими самотніми людьми.

Неоціненним надісланим скарбом явились книги.

За словами голови, союзниці передали частину книг Народному Руху України м. Херсону. Вони мають помешкання, в якому союзниці також проводять свої імпрези. Тепер ця література стала доступною масовому читачеві. Школа, школа-інтернат, районні осередки Союзу Українок також збагатилися літературою.

Великою втіхою і незабутньою пам'яткою для дітей школи-інтернату були книги, подаровані в день уродин.

Не помилюся, якщо зазначу, що ці дитячі книжечки довго нагадуватимуть їм далеких добродійок, які зігріли їхні серця своєю теплотою і турботою.

Ось один з листів:

Дорогі подруги-союзниці!

Прийміть щирі подяку за допомогу, яку Ви нам надаєте. Допомога йде в школу-інтернат, багатодітним сім'ям, дітям-сиротам та самотнім людям. Ваша підтримка допомагає вижити в цей тяжкий для нас час.

Ми дуже вдячні Вам за те, що ви всебічно допомагаєте нашій рідній Україні в змаганнях до волі й державницького самовизначення. Ви допомагаєте нам зберегти культурну спадщину українського народу.

Дуже дякуємо Вам за те, що допомагаєте стимулювати інтелектуальний, суспільний і економічний розвиток української жінки.

Наші жінки влаштовують вечори культури, святочні сходи та дискусійні вечори, на яких обговорюють життя і діяльність видатних постатей, згадують події і героїчні подвиги та дискутують на організаційні теми.

Також ми присвячуємо велику увагу народному мистецтву. Проводимо виставки української народної вишивки. Влаштовуємо для дітей і молоді свята Матері і Шевченківські свята, дитячі забави. Зараз готуємося до проведення свята Св. Миколая, готуємо сценарій. Діти це наше майбутнє. Дітям живеться в цей час не дуже солодко, багато не мають нормального харчування, у багатьох проблеми з

*Херсон. Святкування Св. Миколая. 1997 р.
Kherson. Celebrating Feast of St. Nicholas. 1997.*

*Місто Херсон. Святкування Покрови Божої Матері.
Kherson. Celebrating Patronage of the Holy Mother of God.*

одягом і тому Ваша допомога завжди вчасна і доречна. Дуже дякуємо за це!

*Союзниці: Бізюк О., Бізюк О.,
Кусинська О., Лещенко О.,
Валкова Л., Валкова А.*

Директор Херсонського Культурно-освітнього центру Лариса Бондаренко також написала особистий лист-подяку. В ньому вона вказала, що особливо з надісланих підручників та енциклопедії науковці зможуть зачерпнути міжнародний досвід, так як в цьому центрі співпрацюють вчені різних країн світу.

Директор Лариса Бондаренко і голова СУ Надія Сажко запросили союзниць Огайо завітати на Херсонщину.

Надя Русенко,
пресова референтка
Округу Огайо.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ"

ПОЖЕРТВИ ВІД 1 СІЧНЯ ДО 31 ГРУДНЯ 1997 Р.

35.00 дол. С. Зизномирська;

по 30.00 дол. — Ірена Дорожинська, Ірина Сигалів, Ірена Копач, Анна Політило;

по 25.00 дол. — Катерина Сенчишак, Марта Ярош, Софія Соколишин, Аріядна Бах, Софія Леськів, Марія Карман;

по 20.00 дол. — Пріська Гувенко, Галина Сіґаш, Олена Качала, Стефанія Лукомська, Тетяна Карпенко, Наталія Лисенко, Ярослава Сторожук, Марія Кузьма, Таня Осадца, Віра Дратвінська, Марта Караман, Ірена Щерба, Неоніля Кузич;

по 15.00 дол. — Оксана Луцька, Неоніля Кліш, Ярослава Кукіль, Наталія Коваль;

по 10.00 дол. — Володимира Сливоцька, Ліда Захарків, Й. П. Зелем, Віра Томків, Анна Стельмах, Рома Опалевич, Дарія Гусар, Оксана Рак, Ірена Хуміловська, Лілія Захарків, Світослава Барусевич, Сузанна Рак, Оля Гной, Ольга Радик, Г. Царинник, Анна Столярська, Надя Дидинська, Марія Дозорська, Ірена Процик, Емілія Дзюба, Пет Василина;

8.20 дол. — Вероніка Цегельська;

7.00 дол. — Ольга Крижанівська;

по 5.00 дол. — Наталія Погорецька, Корнелія Лонкевич, Наталія Соневицька, Інна Врублівська, Ольга Руденська, Тамара Скоробогата Гронь, Софія Вусович Лул, Галя Гошовська, Марія Домченко, Пріся Витвицька, 22-ий Відділ СУА, Анна Березовська, Ліда Козак, Антоніна Вертишин, Стефанія Дуб, Марія Домченко, Аркадія Стебельська.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу Почесної голови Союзу Українок Америки **бл. п. Марії Савчак**, з якою було так приємно працювати, складаю **40.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Наталія Даниленко

У світлу пам'ять незабутньої **бл. п. Марії Савчак**, Почесної голови Союзу Українок Америки, складаємо **500.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині покійної висловлюємо щирі співчуття.

Стефан і Іванна Рожанковські

На свіжу могилу **бл. п. Марії Савчак** складаємо **100.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Олег і Іванна Ратичі

У світлу пам'ять моїх найдорожчих рідних з родини **Модрицьких і родини Квасів** та моєї сестри **бл. п. Марії Вергун з Модрицьких і її чоловіка д-ра Василя Вергуна** складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Магдаліна Квас,

членка 89-го Відділу СУА.

Замість квітів на свіжу могилу **Христі Зарицької**, дружини мого товариша зі шкільної лавки Володимира, складаю **10.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюю найщиріші співчуття.

Слава Федьків-Букачевська

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Михайла Глушка**, чоловіка нашої членки Марії Глушок та брата Миросі Глушок, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо найщиріші співчуття.

Членки 19-го Відділу СУА у Трентоні

Замість квітів на свіжу могилу **св. п. Юрія Кузьмича** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо найщиріші співчуття.

Управа і членки 78-го Відділу СУА ім. Олени Степанів у Вашингтоні.

Замість квітів на могилу **бл. п. Павла Цимбалістого**, сина нашої членки Зірки Цимбалістої, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а опечаленій матері пересилаємо слова найглибшого співчуття.

Управа і членки 29-го Відділу СУА в Чикаго.

У світлу пам'ять **Ніни Лощенко**, незабутньої матері нашої членки Неонілі Винярської, замість квітів складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо наші глибокі співчуття.

Управа і членки 12-го Відділу.

У світлу пам'ять нашої членки **бл. п. Анни Микити** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Членки 13-го Відділу СУА в Честері, Па.

Як вияв щирої подяки голові і членкам Округу Нью-Йорк, а також головам відділів Округу за пам'ять в часі моєї зтяжної недуги, складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Емілія Ройовська

ПОЖЕРТВИ ЗА СІЧЕНЬ 1998 Р.

На Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" склали: **по 10.00 дол.** — Віра А. Томків, Катерина Сенхишак, Мирослава Кузьо, Малина Дзюба; **50.00 дол.** — Управа і членки 106-го Відділу СУА у Гартфорді, Конн.

100-ТИСЯЧНИЙ ФОНД ІМ. ОЛЕНИ ЛОТОЦЬКОЇ

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Анни Кумферт** складаю **25.00 дол.** на 100-тисячний Фонд ім. Олени Лотоцької через 33-й Відділ ім. Лесі Українки у Пармі, Огайо. Родинам Панчаків і Макухів висловлюю щирі співчуття.

Марія Кунаш Юрків

Складаємо **50.00 дол.** на Фонд ім. Олени Лотоцької.

Управа і членки 106-го Відділу СУА у Гартфорді, Конн.

ФОНД РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СУА

У світлу пам'ять Почесної голови Союзу Українок Америки **бл. п. Марії Савчак** складаємо **50.00 дол.** на Фонд Репрезентації СУА.

Управа Округу Чикаго.

ЩИРО ДЯКУЄМО!

ФОНД ЧОРНОБИЛЯ СУА

(ПОЖЕРТВИ ЗА СІЧЕНЬ 1998 Р.)

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

На нев'янучий вінок у світлу пам'ять нашого дорогого кузина **бл. п. д-ра Мирослава Лібера** складаємо **50.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА. Дружині Марусі та синам Юркові і Петрові з родинами висловлюємо глибокі співчуття.

Ляриса і Дмитро Пенцаки

Замість квітів на свіжу могилу **д-ра Юрія Чировського** складаємо **10.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА. Родині висловлюємо найщиріші співчуття.

Ляриса і Дмитро Пенцаки

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. о. Володимира Базилевського**, батька нашої членки Інни Соломон, складаємо **50.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.

Членки 113-го Відділу СУА.

Замість квітів на свіжу могилу **проф. Мирослава Лібера** складаємо **30.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА. Родині висловлюємо щирі слова співчуття.

Зеновій і Оксана Стельмахи

У світлу пам'ять **бл. п. д-ра Мирослава Лібера**, чоловіка пресової референтки Окружної Управи в Чикаго, складаємо на Фонд Чорнобиля СУА: **50.00 дол.** — Басюк Ліна; **по 20.00 дол.** — Марія Дорожинська, Олена Харкевич, Оксана Мельник; **по 10.00 дол.** — Ольга Мартинюк, Ірина Попович, Люба Шеремета. **Разом 140.00 дол.** Дорогій Марійці й родині висловлюємо глибокі співчуття.

Членки Окружної управи СУА в Чикаго.

У пам'ять мого незабутнього чоловіка **бл. п. Володимира Фіцаловича** складаю **500.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.

Дружина Лідія Фіцалович

In memory of **Dr. Miroslaw Liber**, the following donations were made in his honor to Chornobyl Fund: **\$250.00** — Orthopaedic Associates of Dupage, LTD. — Carol Stream, IL; at **\$50.00** — Kidsfirst Health Group, LTD. (Operating Acc.) — Oak Brook, IL; Central DuPage Hospital Administration, Winfield, IL; Central DuPage Hospital Medical Staff, Winfield, IL; Mr. & Mrs. Stephen E. Heim, Wheaton, IL; at **\$20.00** — Thomas K. Denson, Weaton, IL; Vanda Marsh — Weston, IL. **Total \$490.00.**

ЖЕРТВОДАВЦІ

30-ий Відділ СУА — Йонкерс, Н.Й. **250.00 дол.**
89-ий Відділ СУА — Кергонксон, Н.Й. **100.00 "**
Павлина Сокольська — через 54-ий Відділ СУА, Вільмінгтон, ДЕ. **100.00 "**

ФОНД СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ СУА

З РІЗНИХ НАГОД

У пам'ять **жертв Акції "Вісла"** складаю **110.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки з призначенням допомога "Бабусям".
Неоніля Кліш

Замість різдвяного дарунка моїй мамі **Євгенії Саляк** складаю **100.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки з призначенням на допомогу "Бабусям" через 89-ий Відділ СУА.

Звенислава Лебедович

У день уродин моєї дорогої **бабусі Володимири** та день уродин мого дорогого **дідуса Стефана** бажаю їм многих літ і пересилаю **1,000.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки з призначенням на допомогу сиротам.

Мая Володимира Сливоцька

З нагоди 50-ліття подружнього життя наших приятелів **Михайла і Стефи Павлічків** складаємо через 93-ій Відділ СУА **100.00 дол.** — на Фонд Суспільної Опіки з призначенням на допомогу сиротам в Україні. Ювілярам бажаємо міцного здоров'я на многії літа.

Д-р Ярослав і Ірина Остаюки, Олександр і Анна Пришляки, Ірина Чайковська, Олег і Люба Кінахи, Ярослава Кукіль.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять мого незабутнього чоловіка **бл. п. Володимира Фіцаловича** складаю **250.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки з призначенням на допомогу сиротам в Україні.

Дружина Лідія Фіцалович

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ольги Івасівки**, складаю **100.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки з призначенням на допомогу сиротам в Україні. Родині висловлюю мої глибокі співчуття.

Ольга Мороз

ЖЕРТВОДАВЦІ

Федеральна Кредитівка Самопоміч, Нью-Йорк, Н.Й. **1,000.00 дол.**
Фінансова Комісія СФУЖО на Америку, Філядельфія, ПА, допомога сиротам в Україні **300.00 "**
Анна Янціч через 12-ий Відділ СУА, Парма ОГ., допомога сиротам в Україні **100.00 "**
Нестор В. Шуст, Файрловн, ОГ. **25.00 "**

ДОПОМОГА БАБУСЯМ

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У світлу пам'ять **Ніни Лощенко**, незабутньої матері членки 12-го Відділу СУА Неонілі Винярьської, замість квітів на Фонд Суспільної Опіки з призначенням на допомогу "Бабусям" зложили: **по 50.00 дол.** — Люба Мичковська, д-р Ярослав і Ляриса Музички; **по 30.00 дол.** — Стефа Хома, д-р Микола і Надя Дейчаківські; **по 25.00 дол.** — Зоріян і Дарія Городиські, Дарія Федорів; **по 10.00 дол.** — Маріян і Ліда Вирсти, Стефан і Геня Гіщинські, Рома Вирста, Юля Троц, Пет Крутигорова, Катерина Немира, Іванка Шкарупа, Н.Н.; **по 5.00 дол.** — Іда Котилевець, Іван Василюк. **Разом 300.00 дол.**

Управа 12-го Відділу СУА, Клівленд.

У світлу пам'ять моїх дорогих і незабутніх батьків **бл. п. о. Юліана і Ольги Фацієвичів** складаю **150.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки з призначенням на допомогу "Бабусям" в Україні.
Марія Харина

ЖЕРТВОДАВЦІ

89-ий Відділ СУА — Кергонксон, Н.Й. **110.00 дол.**
10-ий Відділ СУА — Філядельфія, ПА **100.00 "**
Ольга Ліс — членка 64-го Відділу в Нью-Йорку **100.00 "**

ЩИРО ДЯКУЄМО

Лідія Черник, референтка Суспільної Опіки СУА. **Анна Рак,** скарбник Суспільної Опіки СУА.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

ПОЖЕРТВИ ВІД 27 СЕРПНЯ до 31 ГРУДНЯ 1997 р.

10,144.10 — Н. Н., додаток до постійного фонду в пам'ять чоловіка (86);

5,000.00 — Микола і Мей Бойчуки (86), Brad & Ruth Ann Elik (4), McDonnell Douglas Foundation Matching Fund (4), Стефан і Володимира Сливозькі (64), Н. Н., Нью-Йорк, (83);

4,661.67 — Н. Н. (86);

4,000.00 — Суспільна Опіка СУА для сиріт під опікою Стипендійної Акції СУА;

1,500.00 — Павла Лодинська (66);

1,350.00 — 5-ий Відділ СУА;

1,000.00 — Самопоміч, Нью-Йорк, (Округа Нью-Йорк);

625.00 — Богданна Більовщук (4);

620.00 — 33-ій Відділ СУА;

600.00 — д-р Дарія Новаківська Лиса (ВЧ);

535.00 — д-р Марта Войтович (ВЧ);

500.00 — Адріян і Лариса Долинські (86), Стефан і Іванна Рожанковські (64), Богдан і Елла Сиви (66), д-р Богдан і Богданна Худьо (28), Андрій Школьник (33);

475.00 — 83-ій Відділ СУА;

450.00 — Богдан і Марія Полянські (86), 76-ий Відділ СУА;

425.00 — 99-ий Відділ СУА;

410.00 — д-р Александра Школьник (33);

400.00 — Андрій Курилко (86), Юрій і Оріся Яцусі (98), 24-ий Відділ СУА;

350.00 — Ірина Яворська (86);

320.00 — 28-ий Відділ СУА;

310.00 — д-р Анна Самофал (56), д-р Стефан Стецура (3), 45-ий Відділ СУА;

300.00 — Михайлина Баран (89), Дарія Русин (33), Оксана Стеранка (86), Остап і Галина Якубовичі (98), 10-ий Відділ СУА, 64-ий Відділ СУА;

280.00 — Меланія Мазорана (4);

260.00 — Іван Вовк (33);

250.00 — Марія Жмуркевич, Василь і Лідія Колодчини (76), Українська Федеральна Кредитівка, Рочестер (47), Роман і Анна Чорнобілі (47);

240.62 — Українська Національна Кредитівка, Монреаль (БУК);

210.00 — Ірина Кашубинська (33), д-р Володимир і Надія Шкільники (33);

206.25 — Марія Гладка, Канада (БУК);

200.00 — Люба і Данило Більовщуки (4), Ірина Гординська (86), Стефанія Цегельська (33), Ірена Зінич (108), 54-ий Відділ СУА, 97-ий Відділ СУА;

150.00 — д-р Ігор і Ксеня Гапії (86), 113-ий Відділ СУА;

130.00 — Марія Данилів (43);

125.00 — Ірена Новоженюк (43);

110.00 — Олена Панчак (96), Марта Андрюк, Галина Блискун (98), Марія Бонано (98), Володимир і Лідія Величковські (86), Зеновія Воробець (28), Ольга Граб (24), Любомир Цапар (89), Наталія Змій (86), Мирон Кравчук (98), д-р Міляс і Звенислава Лебедовичі (89), Віктор і Ольга Ліси (64), Божена Ольшанівська (86), Валтер і Розалія Пиріг (98), Петро Полянський (86), Ярослава Рубель (64), Раїса і Микола Скробали (49), Ольга Тритяк (86), Дарія Хухра (89), 70-ий Відділ СУА, 98-ий Відділ СУА;

84.00 — Рената Бігун (28);

75.00 — John & Doreen Rudan (86);

50.00 — Андрій і Марта Бачинські, д-р Микола і Христина Баранецькі (86), William & Nataika Farrell (86),

Василь Гіна (66), Любомира Колтун (22), Адріян Пенцак (86), Богдан і Мімі Полянські (86), Ніна Самокіш (64), Олександра Стебельська (86), Ольга Чипак (ВЧ);

40.00 — Dr. Betsy Decyk (86);

35.00 — Ореста Фединак (84), Олена Войтович (102);

20.00 — Соня Кучкуда (56), Марія Смішкевич (86);

10.00 — Ярослав і Іванна Костишини (56), Анна Кульчицька (22), Ліда Полухович (22).

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Володимира Костюка** пересилаємо **30.00 дол.** на допомогу сиротам в Україні через Стипендійну Акцію СУА, а дружині і дітям висловлюємо наш співчуття.

Ірена, (членка 22-го Відділу СУА в Чикаго)
і Влодко Воловчуки

З волі Всевишнього 8-го вересня відійшов у вічність наш незабутній чоловік, батько і дідо **св. п. Ігор Чмола**. Вшановуючи його пам'ять, Надя Дорошак-Бергенсток на Стипендійну Акцію склала **50.00 дол.**

Оля Чмола

У першу болючу річницю відходу у вічність моєї сестри **бл. п. професора д-ра Людмили Починюк з Макарєнків** складаю **500.00 дол.** на допомогу сиротам в Україні через Стипендійну Акцію СУА.

Галина Лобай з Макарєнків
з чоловіком Іваном.

Вшановуючи пам'ять своєї дружини **бл. п. Ольги**, інж. М. Ковальчук, через 17-ий Відділ СУА складає **500.00 дол.** на Стипендійну Акцію СУА на виховання священників. Покійна щедро допомагала студентам семінаристам. Інженеріві М. Ковальчукові чоловікові покійної і родині складаємо співчуття.

17-ий Відділ СУА ім. О. Теліги
в Маямі, Фл.

У пам'ять незабутнього сина **бл. п. Романа Іванчишина** складаю **150.00 дол.** на Стипендійну Акцію СУА на стипендію в Україні.

Ірена Іванчишин,
82-ий Відділ СУА.

У пам'ять моєї сестри **св. п. Іванки Умриш**, яка померла в 1997 р. у Львові, складаю **50.00 дол.** для українських сиріт під опікою Стипендійної Акції СУА.

Марія Дозорська,
Тусон, Арізона.

У пам'ять моєї дружини **бл. п. Гельги Мізь** складаю через 84-ий Відділ СУА в Чикаго даток в сумі **50.00 дол.** на Стипендійну Акцію СУА.

Інж. Любомир Мізь

Складаю **1,000.00 дол.** з чого призначаю **500.00 дол.** на стипендію і **500.00 дол.** на постійний Фонд у пам'ять мого чоловіка **бл. п. Василя Папіжа**.

Олена Папіж,
81-ий Відділ СУА.

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Івана Федіва** на допомогу сиротам в Україні через Стипендійну Акцію СУА зложили: **25.00 дол.** — Ірена Чайківська, **15.00 дол.** — Олена Бобиляк, **10.00 дол.** — Ліда Ігнат.

Олена Бобиляк,
голова 70-го Відділу СУА.

З НАГОДИ

Членка 65-го Відділу СУА в Нью-Брансвіку, Нью-Джерзі, Тамара Панкевич провела збірку в сумі **140.00 дол.** на допомогу сиротам в Україні через Стипендійну Акцію СУА. Пожертви зложили: **20.00 дол.** — Ірена Старожитник; **по 10.00 дол.** — професор Іван і Наталія Головинські, Оля Городецька, Дем'ян і Ліда Гечі, Ірена Кочержук, Петро і Стефанія Левко, о. Павло Лабинський, Осип Оришкевич, Порфирій і Тамара Панкевичі, д-р Олег і д-р Іванна Ратичі, Мирослава Стойко; **по 5.00 дол.** — Дмитро Демедюк, Софія Лонишин, Марія Слободян, Іван і Ольга Яцишини.

Іванна Ратич,
скарбник 65-го Відділу СУА.

Стараннями 82-го Відділу СУА в Нью-Йорку проведено збірку у сумі **78.00 дол.** на допомогу потребуючим студентам в Україні, якими опікується Стипендійна Акція СУА. Пожертви зложили: **по 10.00 дол.** — Емілія Балабан, Ольга Гірна, Олександра Кіршак, Люба Кожух, Надія Попель, Анна

Стасів; **по 5.00 дол.** — Теодора Бриттан, Ірена Іванчишин, Марія Лев; **3.00 дол.** — Лідія Стасюк.

Теодора Бриттан,
референтка стипендій
82-го Відділу СУА.

Повідомляємо, що шкільний рік у Південній Америці вже почався, тому просимо спонсорів та добродіїв прислати вплати стипендій, щоб ми могли вислати їх якнайскорше. Просимо ласкаво передати Ваш внесок-чек, виставлений на UNWLA INC, референтці стипендій вашого Відділу або прислати до Стипендійного бюро СУА:

UNWLA INC. SCHOLARSHIP PROGRAM
PO BOX 24
Matawan, NJ 07747

ЩИРО ДЯКУЄМО ЗА ПІДТРИМКУ!

Орися М. Яцусь,
скарбник комісії
стипендій СУА.

Люба Більовщук,
референтка стипендій
СУА.

СПРОСТУВАННЯ

У "Нашому Житті" за січень 1998 р. (стор. 34) у підписі під рисунком "Сійся — родися" слід читати: Ніна Мудрик-Мриц.

Редакція перепрошує за недогляд.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПОЖЕРТВИ ВІД 1 ДО 31 ГРУДНЯ 1997 Р. ТРИВАЛИЙ ФОНД

На Тривалий Фонд ім. д-ра Климентія і Ольги Рогозинських зложили **500.00 дол.** **д-р Климентій і Ольга Рогозинські.**

До Тривалого Фонду ім. Артемія Кирилюка та Петра і Дарії Мегиків надійшло **83.75 дол.** з продажу журналу "Нотатки з Мистецтва".

A donation of **\$5,000.00** to the **Mary & Nicolas Chuma Memorial Fund** was made by **Natalie Chuma** (Morgan Guaranty Trust Company).

A donation of **\$2,500.00** to the Sir Harry & Rosalie Polche Endowment Fund was made by **Sir Harry Polche KSG.**

На Меморіальний Фонд ім. Богдана і Марії Турко **500.00 дол.** зложила **Ярина Турко Бодрок.**

На Меморіальний Фонд ім. Богдана і Марії Турко **100.00 дол.** зложили **Тит і Софія Геврики.**

На Меморіальний Фонд ім. Дмитра і Ольги Квасниці **4.250.00 дол.** зложили **Адріян і Адріана Геврики.**

ДАТКИ

2,200.00 дол. — Богдан і Лідія Гайдучки;
1,750.00 дол. — Іван і Ярослава Лучечки;

1,500.00 дол. — Аркадій Муляк Яцківський;
1,400.00 дол. — Тит і Софія Геврики;
1,020.00 дол. — Віра Скоп;
по 1,000.00 дол. — Богдан і Ірена Глушевські, д-р Стефан і Тамара Тимківи, д-р Любомир і Марія Явні;
по 500.00 дол. — Стефанія Савка, Роман і Ніна Ільницькі, Марія Махуляк;
по 400.00 дол. — Адріян і д-р Лариса Долинські, Микола і Оксана Яремки;
250.00 дол. — Євстахій С. Держко;
200.00 дол. — Тетяна Чучман;
110.00 дол. — д-р Юрій Солтис;
по 100.00 дол. — Романа Даниш, Глікерія Слабіцька, Рома Шуган, Михайло Баран, Євстахій і Марта Яроші, Марія Д. Пласконос, Василь Орел, Ярослав і Віра Білинські, Ярослав і Галина Оберішини, Лев Кобринський, Ігор і Любомира Коцури, д-р Стефан Стецура, д-р Богдан і Мотря Томківи, Ростислав Мілянчик (Chase Manhattan Foundation), Катерина Лис (J.P. Morgan & Co. Incorporated), Тетяна і Марта Доберчак, д-р Ігор і Варка Цегельські, Ганна Придаткевич-Кучар;
98.00 дол. — Мира Мандзюк;
80.00 дол. — Василь Музика;
по 50.00 дол. — Ярослав Пришляк, д-р Роман М. Кислевський, д-р Карло і Софія Цайнінгери, Микола і Марія Перхулини, Варка Бачинська, д-р Ярослав і Ярослава Панчуки, Еміліян і Чеслава Майковські, Марта Т. Пеленська;
по 40.00 дол. — Наталія Загайкевич, Олег Склепкович, Юрій і Марія Штогрини, Ольга Кудряк, Стефанія Кудряк, Юрій і Дарія Костиви, Адріян і Марта Дергаки, Robert & Marta Toreilli;
по 30.00 дол. — Ігор В. Козак, Надія Масик, Зіновій і Галина Балабани, Сергій і Серафіна Ольшанські, Nicholas & Susan Iwanisziw, Михайло Сеньків;
по 25.00 дол. — Євген і Володимира Шипайли, Ростислав і Галина Мілянчикі, Patrick & Marta Piscitelli, Dorothy

Wylder, Анна Зінич, Володимир і Соня Майовичі, Юрій Фізер, Олександр і Оксана Вороніни, Марія Шепарович;

по 20.00 дол. — Марія Джус, Анна Гбур, Анастасія Сочинська, Володимира Брикович, Іван Макар, Ярослав Кукіль, Ксеня Антипів, Володимир і Люба Палашевські, Наталія Миколаєвич, д-р Мирон і Альоізія Сатурські, д-р Роман Смик, Анастасія Смеречинська, Гарасим Маковський, Олена Качала, Євген Бучма, Іван Горбачук, Роман Мацюк, Зенон і Ізабель Оменцінські, Арета Арлен;

по 15.00 дол. — Валентина Юрченко, Дарія Пасічняк, Марія Храплива, Dorothy Groch, Lydia Giffler, Богдан і Ольга Михайливі, Ірена Гладка;

11.00 дол. — Оріся Стрижак;

по 10.00 дол. — Марія Сташук, Богдан Гамерський, Іван Тимків, Теодозія Когут, Петро Рак, Дарія Ломницька, Е. Jewell Parowitz, Judy Johnson, Ольга Кулинич, Віра Левицька;

5.00 дол. — Іван і Ольга Денисенки, Мирон і Ненсі Стахови, Володимир і Світлана Недільські.

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

50,000.00 дол. — д-р Омелян і д-р Тетяна Антоновичі;

9,525.00 дол. — Богдан Курилко (200 shares of Interpublic Group Companies);

7,106.00 дол. — д-р Михайло і Роксоляна Яримовичі;

6,000.00 дол. — д-р Михайло і Роксоляна Яримовичі (Boeing Co.);

5,000.00 дол. — Роман Гавриляк і Марія Тершаковець, Ольга Дзядів;

3,000.00 дол. — Володимир Скоцень;

2,000.00 дол. — д-р Ірена Комаринська, Володимир і Катря Воловодюки, Ярослава Барусевич, Надія Масик, 69-ий Відділ СУА;

по 1,500.00 дол. — Віра Менцінська, Оксана Байко;

по 1,000.00 дол. — Олександр Тишовницький, 67-ий Відділ СУА, Ірена Пашесник, Анна Плескун, д-р Рудольф і д-р Марія Фішер Слиз, Олександр і Софія Скопи, Анна Маркевич і Меланія Банах, д-р Роман і Марія Марківи, Лідія Кий, Оксана Храевич, д-р Роман і Анна Алиськевичі, Дмитро Бобеляк, Олександр і Марія Крайчики, Юрій і Тетяна Серанти, Богдан Бойчук і Марія Ревакович, Іван і Уляна Сосі;

750.00 дол. — Самопоміч, Федеральна Кредитова Кооператива, Клівленд, ОГ;

700.00 дол. — Олександр і Ірена Михалюки;

550.00 дол. — Зенон Б. Масний;

510.00 дол. — Василь Сосяк;

по 500.00 дол. — Володимир і Богданна Слижі, Іван і Наталія Коропецькі, Лідія Ігнат (Tenneco Business Services), Мирон і Христина Мельники, д-р Орест М. Гарбовський, Стефан і Галина Миксимюки, Тарас і Юлія Шипиляві, д-р Марія Бальтарович, Ярослав Бігун, Олег і Гануся Лазірки, Орест і Лідія Глюти (American Express Foundation), Владика Василь Лостен, Остап і Анна Стельмахи, Наталія Кравчук, Євген і Наталія Змії, Андрій і Віра Косовичі, Володимир і Катря Воловодюки (Lucent Technologies);

400.00 дол. — Остап і Урсуля Балабани (Philip Morris Companies Inc.);

по 300.00 дол. — д-р Стефан і Ірена Нічаї, Володимир і Уляна Дячуки, д-р Віталій і Олександра Богданіви;

по 250.00 дол. — Мая і д-р Хрестя Сливоцькі, д-р Павло і Ірина Джулі, д-р Яремій Т. Дубик, д-р Марія Савдик, Мирон і Маріянна Заяці;

по 200.00 дол. — Юрій і Олександра Раковські, Ярослав

Березовський, Андрій і Марта Бачинські, Володимир і Стелла Сосяки, Євген і Наталія Змії (Warner Lambert), Генрі і Джозефін Шаварин, Богдан Одежинський, Зиновій і д-р Теодозія Савицькі, Дарія Байко, Юрій і Олександра Раковські;

по 150.00 дол. — 64-ий Відділ СУА, Андрій і Тамара Кобзарі;

148.00 дол. — Тетяна Тершаковець;

110.00 дол. — Василь і Ліна Камінські;

по 100.00 дол. — д-р Василь і Анна Коцури, Віра Сендзік, Богдан і Лідія Казевичі, Ярослав і Ольга Чипаки, Лідія Прокоп і Володимир Артимишин, д-р Христина Гошовська, Дарія Дроздовська, Аліція Щендюх, Оксана Городецька, Рената Бігун, Володимир і Наталія Клапіджаки, Томас і Одарка Полянська Стокерт (через 86-ий Відділ СУА), Василь і Ольга Балабани, Мирослав Сольчаник, Ярослав і Оксана Сидораки, Samuel Walchuk, Dr. Murray Senkuc, Осип Кладко, Надія Марія Касянчук, Володимир Маркевич, Марта Тарнавська, Михайло і Таїса Корчинські, Анна Литвин, д-р Ігор А. Галярник, Галина Єнсен, Микола Когут, Michael Stylije, Дмитро і Євдокія Сороханюки, Василь і Леся Боднарі, Михайло Рубич, Роман Гординський, Роман Савицький, Анастасія Вариха, Теодозія Гайвас, Михайло Лотоцький, о. Богдан і Надія Желехівські, Юрій і Дарія Костиви, Віктор Вінич, Микола і Анна Стасіви, Йосиф і Зоня Серафими, д-р Зеновія Кунцьо, Романа Якимець, Стефан Гук, Богданна Паходай, д-р Володимир і Джойс Базюки, Анна Добрянська, Андреас і Ірена Бойки, Ольга Гуглевич, Іван Пелех, Ірина Кашубинська;

60.45 дол. — 13-ий Відділ СУА;

по 50.00 дол. — Марія Поритко, Іван Скіра, Марія Івакютин, Микола і Ірена Петриляки, Микола Лаврин, Богдан і Анна Покори, Юрій і Мирослава Граби, Євген Федак, Павло і Іванна Паньківи, Михайло Софяк, Марія Кузьма, о. Еміль Шараневич, Іван Перхулин, Еміліан Юрчинський, Данило і Марія Савицькі, Софія Андрушків, Микола Перхулин, Ярослав і Стефанія Дусанівські, Ігор Дусанівський, Лев Височанський, Павло Шандрук, Ольга Тритяк, Іван Скрипак, William & Nancy Huzar, Rose Worobel, Богдан З. Маланяк, Анна Марчиха, Стефан і Стефанія Сидораки, Йосиф Якимович, Петро Одарченко, Антоніна Савчук, Ярослав і Марія Тимочки, Ivan Engineering, Ltd., Любомира Ціховляс, Орест Веселий, Лев Микола Григорчук, д-р Олександр Серафин, Василь і Зеновія Никифораки, Юрій і Марія Вальчуки, Ірина Люш і Юрій Бігун, Юрій Левицький, Петро і Марія Крамаренки, Марія Бакалець, д-р Михайло і Іванна Яцухи.

45.00 дол. — Віра Панчак (R. R. Donnelley & Sons Co.);

40.00 дол. — Теодор Костюк;

35.00 дол. — Robert Kent;

по 30.00 дол. — Мігель Омельчук, Михайло і Марія Федецькі, Ляна Тонкошкур;

по 25.00 дол. — Cathy Ann Longinotti, Анна Пінько, Іван і Анастасія Безуляки, Юрій Форись, Юліан Охримович, Маріянна Легунь, Михайло Кікцьо, Теодор Токарчук, Віра Кліш, Катерина Кузів, Євген Мороз, Стефан і Стелла Сорохтеї, Марія Бродило, Богдан і Любомира Кутні, Анна Кібало, д-р Ярослав і Ксеня Данилишини, Роман Ричок, Марія Касян, Віра Моллс, Alan & Stefania Bryant, Михайло і Людмила Андрійовичі, Дарія Івахів Мороз, Ольга Марищак Кандел, Павло і Анна Слободяни, Софія Бобяк, Joseph G. Lahoda, M.D., Осип і Надія Німиловичі, Євдокія Калушка, Іван Ляшек, Василь Хоман, Богдан Наконечний і Мира Сниллик, Володимир і Джоан Семенюки, Михайло Свінчук, Наталія Дубик, Антоній Р. Колтунюк, Павло Батьків, Марта Турчин, Стефан і Ірена Ждани, Едвард Рокоцький, Марія Зарицька, Зенон

Антоняк, Володимир Баран, Михайло і Марія Остафійчуки, Роман Рогожа;

по 20.00 дол. — Ніна Загнійна, Теодор Рак, Михайло Тренза, Анна Тарнавська, Роман і Соня Плятоші, Джін Зеленевиц, Еміль Вальчек, Дмитро Мельник, Стефанія Сташин, Володимир і Ольга Гриньківи, Оксана Радиш, Іван Купіно, д-р Віра Трігос, Микола Хомяк, Петро і Рея Грицаки, Олег і Марія Лисяки, Йосиф і Віра Гомики, Іван Свириденко, Peter & Virginia Bard, JoAnne K. Kulawiz, Микола Черевайко, Надія Савчук, Іван Лучечко;

по 15.00 дол. — Ярослав і Іванна Клими, д-р Любов Прончик, Осип Дмитрів;

по 10.00 дол. — Наталія Мацьків, Катерина Довбенко, Тетяна В. Моллрінг, Євдокія Шимків, Оксана Колесніченко, Анна Лещинська, Бронислава Василик, Михайло Дуб, Іванна Городиська, Carol Carini, Maureen E. Rogers, Андрій Стахів, Євген і Софія Баланди, Анна Біла-Сміт, Андрій Пришляк, Ігор Пахолок, Катерина Лучишин, Вірджинія Савицька, Віра Захаріясевиц;

6.00 дол. — Іван Яворський;

5.00 дол. — Robert Maxwell Jr.

З нагоди ювілею подружнього життя **д-р Ірени і д-р Ярослава Падохів** складаємо **60.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку.

Євстахія і Мотря Мілянчи

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У світлу пам'ять мого дорогого чоловіка **бл. п. Зенона Фанока**, який трагічно загинув під час виконання професійної праці, складаю **5,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ (через 71-ий Відділ СУА).

Катерина Литвинка-Фанок

У пам'ять найдорожчих батьків **св. п. о. митр. Мирослава Харини та Анни й Осипа Сеніків** складаємо **5,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею.

Христя і Богдан Сеніки

У пам'ять мого чоловіка **бл. п. Михайла Лещука** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Ольга Лещук

У тривалу пам'ять **бл. п. Ярослава і Ярослави Дядигів** складаю **1,000.00 дол.** на Український Музей.

Ірена Щербя

In memory of my parents **Peter Miron and Akulena Mihovenko Kostukevich** I am donating **\$1,000.00** to the Ukrainian Museum's Building Fund.

Anita Gerasimchik

Для вшанування **св. п. Ольги Мирослави Ковальчук**, яка відійшла у вічність 6 вересня 1997 р., зложили пожертви на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку: **2,000.00 дол.** — Михайло Ковальчук; **605.00 дол.** — Товариство Українських Сеньйорів у Маямі, Фльоріда; **по 500.00 дол.** — Ерік і Софія Даріяни, Роман і Анізія Ковальчуки, Наталія Ковальчук; **по 100.00 дол.** — д-р Роман і Богданна Ковальчуки, Неоніля Кравців, Микола і Ірена Ракуші, працівники фармацевтичної фірми Klein, S.V.; **по 75.00 дол.** — Kathelin M. Federicia, Helga Krawns; **по 50.00 дол.** — Ірена Кравців, Марія Кулицька, Борис Дурбак, Андрій і Люба Маринюки, Юрій і Вероніка Цегельські, Григорій і Михайло Даріяни; **30.00 дол.** — Володимир і Лідія Гладкі; **по 25.00 дол.** — Богдан і Наталія Перфецькі. Дмитро Таращук,

Kenneth & Frances Cutler; **по 20.00 дол.** — Микола і Іванна Чировські, Франко і Тамара Гурини;

У світлу пам'ять **о. Крилошанина Романа Кисілевського**, чоловіка моєї шкільної товаришки з гімназії У.П.Т. у Львові Влодзі Михайлівської, який упокоївся в Бозі 28 вересня 1997 р. у м. Вінніпер, Манітоба, складаю на Будівельний Фонд УМ мій скромний даток в сумі **25.00 дол.** Влодзі та родині висловлюю свої співчуття.

Ярослава Лабка

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Михайла Білоуса** пожертви зложили на Будівельний Фонд УМ: **1,000.00 дол.** — Орест і Лідія Білоуси; **500.00 дол.** — Наталія Білоус; **150.00 дол.** — Іван і Уляна Сосі; **по 100.00 дол.** — д-р Роман і Анна Аписькевичі, Борис Гапаган, Роман Гавриляк і Марія Тершаковець, д-р Трувор і д-р Христина Кузьмовичі, Василь і Оксана Леви, Юрій Савицький, д-р Андрій і Тетяна Тершаківці, д-р Остап і Віра Тершаківці; **по 50.00 дол.** — Стефанія Бабій, Дарія Байко, Нестор і Марта Базарки, Звенислава Брикович, Анна Думка, Євген і Теодозія Федаки, Люба Фірчук, Богдан і Лідія Гайдучки, Володимир і Наталія Клапішаки, Константин і Оксана Ключаси, Євгенія Кебало, Володимир і Марія Кульчицькі, Василь і Зеновія Никифоруки, Олександр і Лідія Пясецькі, Юрій і Олександра Раковські, Марія Савицька, Юрій і Марія Штогрини, Марія Шуст, 113-ий Відділ СУА, Олег і Віра Завадюки; **40.00 дол.** — д-р М.В. і Ірена Зелики; **30.00 дол.** — Аполонія Книш; **по 25.00 дол.** — Андрій і Марта Бачинські, Влодко і Анна Гальма, Річард і Марта Леґецкіс, Сем і Ольга Літєлли, Ірена Мороз, Fr. Volodymyr & Nadia Pisis, William & Maria Stec, Василь і Марія Тершаківці; **по 20.00 дол.** — д-р Ірена Качмарська, Надія Савчук, LuAnn Martin; **15.00 дол.** — Євгенія Чума.

У пам'ять **бл. п. Володимира Дебайла** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Дарія Кузик

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. д-ра Семена Дорошца** складаємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а дружині Ірени та доням Наді і Христі з родинами складаємо найщиріші співчуття.

Мирослава Цибрівська з родиною

У пам'ять мого чоловіка **бл. п. Богдана Маланія** складаю **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Люба Маланій

У пам'ять **бл. п. Ніни Лощенко** складаю **40.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Катерина Кричевська Росандіч

У пам'ять моєї сестри **бл. п. Клявдії Маркус** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку,

Ольга Прокопів

Замість квітів на свіжу могилу мого незабутнього чоловіка **бл. п. Володимира Березяка** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Катря Березяк

У пам'ять мого чоловіка **мг-р. Петра Яціва** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Ліда Яців

У пам'ять **св. п. Євдокії Лабуньки**, матері проф. Мирослава Лабуньки, складаємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Дарія і Юрій Костиви

Вшановуючи пам'ять приятеля нашої родини незабутнього **Юрія Кузьмича**, складаю замість квітів на його могилу **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Марія Савицька

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Юрія Кузьмича** складаємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

д-р Роман і Анна Алиськевичі

У пам'ять **бл. п. Юрія Кузьмича** складаю **100.00 дол.** на Український Музей.

д-р Арета Подгородецька Черник

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Юрія Кузьмича** складаю **50.00 дол.** на Український Музей.

д-р Осип Данко

In memory of **George Kuzmycz** I am donating **\$5.00** to the Ukrainian Museum.

Thomas H. Sefferly

У пам'ять мого чоловіка **св. п. Ярослава Стасюка** складаю **300.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ (через 64-ий Відділ СУА).

Ярослава Стасюк

In memory of my grandparents **Ivan and Ksenia Babiak Rakoczy and Danylo and Sophia Pastuch Zalopany** I am donating **\$100.00** to the Ukrainian Museum Building Fund.

Katrina Rakoczy Barsigian

Замість квітів на свіжу могилу дорогої мені **бл. п. Олі Івасівки** складаю **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Оксана Ленець

У пам'ять **бл. п. Євдокії Лабуньки** складаю **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Євдокія Савків

У пам'ять **бл. п. Юрія Голюки** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

О. дякон Юрій Малаховський

У світлу пам'ять **бл. п. Стефанії Шешин** пересилаю **50.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Оля Іваськів з родиною

Замість квітів на могилу дорогого приятеля **д-ра Миколи Гнатика** складаю **200.00 дол.** на Український Музей в Нью-Йорку.

д-р Ірина Васинчук

У пам'ять **бл. п. Ольги Ковальчук Івасівки** склали жертви на Будівельний Фонд УМ: **655.00 дол.** — члени Мистецької Студії; **100.00 дол.** — родина Росцінковських; **по 50.00 дол.** — Юрій і Рома Богачевські, Любомир і Ляріса Зелики, Марія Шуст, Ігор і Наталка Соневицькі, Юрій і Христина Ференцевичі; **40.00 дол.** — Орися Городецька; **25.00 дол.** — Роман Рогожа, **по 20.00 дол.** — Анна Назаркевич, Юрій Левицький.

У світлу пам'ять **бл. п. Олі Ковальчук Івасівки** складаємо **25.00 дол.** на УМ в Нью-Йорку, а синові Романові з родиною висловлюємо глибоке співчуття.

Ярослав і Оля Городецькі

У пам'ять **бл. п. Володимира Дибайла**, який помер 8 жовтня 1997 р. складаю **50.00 дол.** на Український Музей.

д-р Осип Оришкевич

In memory of the mother of **Ania Savage** I am donating **\$25.00** to The Ukrainian Museum.

Mary M. Maikoetter

У пам'ять **бл. п. Максима Полотнюка**, який помер 14 жовтня 1997 р., складаю **50.00 дол.** на потреби Українського Музею

д-р Осип Оришкевич

Замість квітів на свіжу могилу моєї дорогої товаришки шкільної лавки, **св. п. Іванни з Пагутів Мацюрак**, складаю **20.00 дол.** на потреби УМ. Доням Оксани і Ромі з родинами висловлюю щирі співчуття.

Зеня Білас

У пам'ять **бл. п. д-р Нани Саяк** складаю **50.00 дол.** на Український Музей.

д-р Осип Данко

In memory of **Natalia Woly nec** we are donating **\$50.00** to The Ukrainian Museum.

Roy N. Gamse & Joyce G. Gamse

In memory of **Irene Ruzecki** I am donating **\$25.00** to The Ukrainian Museum.

Frances Lyman

In loving memory of **Mrs. Jaroslava Zenobia Dutka** contributions have been made to The Ukrainian Museum at **\$25.00** each: Christina Bilan, Mr. & Mrs. David Triebel, Dr. & Mrs. Hal Stewart, Mr. & Mrs. Jamie Jordan, Mrs. Elizabeth Bilan.

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Марії Червоняк** складаємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Ігор і Христина Дякунчаки

Через Комітет Розбудови Українського Музею, Рочестер, Н.Й.

20,000.00 дол. — д-р Ярослав і Лариса Музички;
1,000.00 дол. — Gary & Irene Wolfe;
500.00 дол. — Jerry & Mary Andrushko;
200.00 дол. — Роман Куціль.

Замість квітів у світлу пам'ять моєї приятельки **бл. п. Михайлини Павлович-Пилипець** складаю **300.00 дол.** через 47-ий Відділ СУА в Рочестері на Будівельний Фонд УМ. Опечаленій родині висловлюю мої найглибші співчуття.

Іванна Мартинець

У пам'ять **бл. п. Михайлини Пилипець** складаємо **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Аріядна і Людвик Бахи

У пам'ять **бл. п. Михайлини Пилипець** складаємо **30.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Іван і Наталія Олексини

У пам'ять **бл. п. Ореста Гафтковича** складаю **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Люба Шмігель

ЩИРО ДЯКУЄМО ЗА ПІДТРИМКУ

Управа і Адміністрація Українського Музею.

Україна, Київ, Дніпро.

Ukraine, Kyiv, Dnipro.

СВІТАНОК

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

(Уривок з поеми "Сон")

...Дивлюся — аж світає,
Край неба палає;
Соловейко в темнім гаї
Сонце зустрічає.

Тихесенько вітер віє,
Степи, лани мріють,
Між ярами над ставами
Верби зеленіють.

Сади рясні похилились,
Тополі — по волі
Стоять собі, мов сторожа,
Розмовляють з полем.

І все — то те, вся країна
Повита красою,
Зеленіє, вмивається
Дрібною росою.

Споконвіку вмивається,
Сонце зустрічає...
І нема тому почину,
І краю немає!

ЯК МИХАЙЛИК ПІДГЛЯДАВ БУЗЬКІВ

Разом з бузьками немов прилітає в Україну весна. Бузьки перші з перелетних птахів вертаються із зимівлі в теплих країнах на свою батьківщину. Часом ще падає сніжок і потискає морозець, а бузьки вже походжають над берегами річок та ставів і шукають поживи. Діти радо вітають бузьків, бо це знак, що зимі прийшов кінець.

Михайлик дуже зрадів, коли побачив бузька, який сидів на вершці стодоли й розглядався по подвір'ї.

— Бідний бузько, він певно голодний, — подумав Михайлик. — Напровесні він ще не має що їсти”.

Хлопець виніс із хати шматок хліба і кинув на подвір'я перед стодолю. Чекав довго, але бузько не злетів по хліб. Побачив це тато і засміявся.

— Бузьки хліба не їдять. Вони ласують жабками, рибками, слимаками, хробаками.

А де ж бузько тепер знайде жабку або хробака? — зажурено запитав Михась. — Це все десь заховане на зиму глибоко у воді або в землі.

— Не журись! — відповів батько. — Бузьки і тепер знають, де шукати їжі та як її добувати. Завтра сам це побачиш.

На другий день тато вибрався до дядька, бо мав до нього якесь господарське діло. Узяв

Ілюстрація О. Судомори

Illustration by O. Sydomora

і Михайлика з собою. По полудні обидва пішли на ставище. У цій долині колись був став, але тепер з нього залишилося тільки багно та невеликі, озерця води, порослі очеретом. Долиною протікала невеличка річка і далі вливалась у Прут.

Берег потоку аж рябів від бузьків. Вони стояли рядами і то опускали голови вниз, то підіймали їх угору.

— Дивіться, тату, як бузьки махають головами! Що вони роблять? — здивувався Михайлик.

— Вони встромляють дзьоби в намул на дні річки. Там поховалися на зиму жабки, водяні слимаки та інші малі тварини. Бузьки добувають їх і з'їдають.

І справді. Ось крайній бузько добув з намулу слимака, розбив на ньому шкаралупу і м'ясо з'їв. Іншому бузькові попалася більша штука — водяний щур. Бузько його притовк, сполоскав у воді і проковтнув цілого. На сьогодні досить, хіба б ще запити водою.

Довго приглядалися тато і Михайлик до бузькового полювання. Воно скінчилося, коли стало заходити сонце. Бузьки перелетіли цілою громадою подалі на ставище й стали готуватись до нічлігу.

Громада поділилася на менші гурти. Кожний гурт вибрав собі місце, де мав ночувати. Тоді бузьки посідали, а тільки один, вартовий, залишився стояти. Крім того, кілька вартових бузьків, мов поліцаї, ходило кругом громади.

Один гурт не мав вартового. Бузько-поліцай помітив це, підійшов до гурту й вигнав одного бузька на стійку.

Нараз бузьки схопились на ноги і стривожено закалатали. Здавалося, що ось-ось розправлять крила й полетять. Та ні, то був тільки заєць, що від когось утікав. Найближчий до нього гурт бузьків насторожився і наставив грізні дзьоби. Заєць завернув і побіг у поле.

Якийсь бузько закалатав — це був знак, що небезпека минула. Бузьки знов посідали і лагодились спати. Тільки вартові стояли, кожний на одній нозі, і роздивлялися.

— Чи вони тут довго будуть перебувати? — запитав Михайлик.

— Доки не потепліє, — відповів тато. — Тоді розлетяться по гніздах на будинках або на високих деревах.

8 січня, в день своїх ім'янин відійшла у вічність віддана членка 64-го Відділу СУА, колишня голова і Почесна голова Відділу **св. п. Марія з Восьних Савчак**.

Коли приятелі відвідали її після важкої операції вона, знаючи стан своєї недуги, сказала: "Я мала важке життя, але цікаве, а тепер мушу погодитися з долею".

Важко було приятелям сприйняти ці слова, але справді, вона мала важке життя.

Виростала у Станиславові де закінчила гімназію. 1943 р. вийшла заміж за Степана Купчинського. Прийшлося залишити Галичину і податися на захід, де у Відні народився їм син Роман, але вже у 1945 р. трагічно загинув її чоловік і молода мати залишається сама зі сином.

Переїздить з біженцями до Ляндеку до переселеного табору. Там знайомиться з мгр прав Юліаном Савчаком і в 1948 р. виходить за нього заміж. Вїжджають до ЗСА, де згодом народився їх син Михайло. Обоє працювали і виховували синів.

У 1966 р. Маруся Савчак вступає у члени 64-го Відділу СУА і зразу ж входить до управи а вже наступного року стає його головою. Згадувала, що не хотіла брати на себе того поважного обов'язку, бо ще "не знає, що має робити". Але знала, що мала робити, бо була дуже обов'язковою людиною і завжди легка до співпраці. Була прикладом для інших, як людина, яка давала зі себе максимум.

У 1972 р. вибрано М. Савчак заступницею голови Округної управи і вона теж увійшла до Головної Управи СУА на пост кореспонденційної секретарки, якою була до 1987 р. Від 1987 до 1993 була головою СУА.

У цей час я теж була в Екзекутиві СУА і наша спільна праця переросла у справжню приязнь між нами, яку буду цінити назавжди.

Тут хочу підкреслити працю М. Сав-

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

чак для 64-го Відділу. У 1970 р. на пропозицію і за старанням Марії 64-ий Відділ видав альбомик історичного одягу українки з 12 знімками і двомовним описом одягу, який, на радість голови Відділу Полі Книш, приніс не тільки матеріальну користь але і моральне задоволення. Альбомики було розіслано не тільки до бібліотек Америки і Канади, але й до Європи включно з Україною. Не обминули ми й Конгресової Бібліотеки у Вашингтоні. Альбомик і знімки мали права передруку застережені.

У 1973-1974 рр. знову за старанням Марії Савчак Відділ брав участь у Міжнародному Фестивалі "Різдво докоола Світу", що проходив у торговельному центрі в Нью-Йорку і був дуже успішним. 1973 р. було показано сцену "Кольядники", а наступного року "Вертеп". Обі вистави проєктовані Славою Геруляк, а будиночок для вертепу виконав Юрій Костів.

Тоді ж Маруся Савчак запропонувала видати різдвяні картки з поясненнями до них в двох мовах, що стало пропагандою наших традицій. 64-ий Відділ високо цинив вклад праці і всі поради Марії Савчак, про що говорила у своєму прощальному слові на панасхиді голова Відділу Христя Навроцька.

Від Екзекутиви СУА прощала покійну голову СУА Анна Кравчук. Іванна Рожанковська у своєму слові дякувала покійній за її віддану працю для СУА і Українського Музею, від імені якого теж прощала директор Марія Шуст. Від товаришок Станиславівської гімназії — Оксана Луцька. О. дякон Ю. Малаховський, який приносив покійній духовну опіку, попрощав від себе. В похоронах, не зважаючи на погану погоду, взяли участь союзнянки з Філадельфії, Нью-Джерзі і Нью-Йорк. На поминках прощала від УНСоюзу Ульяна Дячук, д-р Ворох. Ірена Куровицька згадала вклад праці М. Савчак на Міжнародному форумі. 64-ий Відділ СУА втратив незвичайну членку, пам'ять якої залишиться між нами назавжди.

Покійна залишила в глибокому смутку синів Романа і Михайла, внука Маркіяна і сестру Ярославу Пастушенко з ріднею.

Вічна їй пам'ять!

Христя Навроцька

30 вересня 1997 року відійшла у вічність **бл. п. Анна Микита**, членка 13-го Відділу СУА у Честері, Па.

Народилася Анна 10 серпня 1911 року в сім'ї Григорія Ковальчика і Катерини з дому Дружників у селі Пикуличах біля Перемишля. Мала одного брата о. Василя Ковальчика і чотири сестри, які відійшли у вічність перед нею. Мама померла коли Анна була ще маленькою, а батько кілька років пізніше. Після смерті батьків Анною заопікувалася старша сестра. Середню школу Анна закінчила в Перемишлі. Від ранньої молодости була активною в українській громаді в Пикуличах — працювала в читальні "Просвіти" і співала в хорі.

Під час окупації переїхала до брата в село Волохате. 1941 року одружилася із односельчанином Степаном Микиткою — учителем і організатором "Просвіти".

Після страхіть Другої світової війни і таборових скитань подружжя опинилося в Америці у Честері, Па., де Анна відразу включилася у працю Союзу Українок Америки. Незважаючи на важку фізичну працю у фабриці, знаходила час і охоту ще пакувати і вислати пакунки рідним в Україну і нашим людям у Південній Америці. Була членом Українського Музею в Нью-Йорку. Як довголітня членка 13-го Відділу СУА і членка управи, Анна користувалася пошаною. Завжди спокійна, милої вдачі, релігійна, обов'язкова і жертвенна. Жодна наша імпреза не відбулася без її допомоги, поради та добірного печива.

Залишила у глибокому смутку чоловіка Степана, дочку Галину Моренко з чоловіком Іваном, сина Романа-Зеновія, внуків Гриця і Данилка та родину в Америці і в Україні. Похована на Українському католицькому цвинтарі біля Філадельфії. В похоронному заведенні прощали покійну голову 13-го Відділу Марія Венчак.

Згідно з волею покійної Відділ провів збірку на Український Музей, що дала суму 1405.00 дол.

Управа 13-го Відділу СУА,
Честер, Па.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ
Лідія Бурачинська
Іванна Рожанковська
Марія Савчак

Анна Кравчук — голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ольга Тритяк — 1-ша заступниця голови
Софія Геврик — 2-га заступниця голови для справ організаційних
Марта Богачевська-Хом'як — 3-тя заступниця голови для справ культури
Ірина Куровицька — 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Варка Бачинська — протоколярна секретарка
Таїсса Турянська — скарбничка
Надія Цвях — фінансова секретарка
Ярослава Рубель — для справ преси
Оксана Фаріон — вільний член
Марія Пазуняк — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Лідія Черник — суспільної опіки
Ірена С. Олексюк — виховна
Люба Біловштчук — стипендій
Марта Яросевич — екології

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Квітка Іваницька — Дітройт
Марія Раковська — Філадельфія
Олександра Кіршак — Нью-Йорк
Марта Стасюк — Північний Нью-Йорк
Марія Полянська — Нью Джерзі
Іванна Шкарупа — Огайо
Олена Харкевич — Чікаго
Марта Рудик — Нова Англія
Теодозія Кушнір — Центральний Нью-Йорк
Марія Одежинська — зв'язкова далеко віддалених відділів

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Іванна Ратич — голова
Рома Шуган — член
Іванна Ганкевич — член
Лідія Колодчин — заступниця
Надія Савчук — заступниця

Ольга Рибаків — парламентаристка

Ірена Чабан — головний редактор "Нашого Життя"
Тамара Стадниченко — редактор англійської частини журналу

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS

Lidia Burachynska
Iwanna Rozankowskyj
Maria Savchak

Anna Krawczuk — President

EXECUTIVE COMMITTEE

Olga Trytyak — 1st Vice President
Sophia Hewryk — 2nd VP — Membership
Martha Bohachevsky Chomiak — 3rd VP — Culture
Iryna Kurowyckyj — 4th VP — Public Relations
Barbara Bachynskyj — Recording Secretary
Taissa Turianskyj — Treasurer
Nadia Cwiach — Financial Secretary
Jaroslawa Rubel — Press
Oxana Farion — Member-at-Large
Maria Pazuniak — Member-at-Large

CHAIRS

Lidia Czernyk — Social Welfare
Irena S. Oleksiuk — Education
Luba Bilowchtchuk — Scholarship/Children
Student Sponsorship Program
Marta Jarosewicz — Ecology

REGIONAL COUNCILS

Kwitka Iwanyckyj — Detroit
Maria Rakowskyj — Philadelphia
Alexandra Kirshak — New York City
Martha Stasiuk — New York - North
Maria Polanskyj — New Jersey
Iwanna Shkarupa — Ohio
Olena Charkewycz — Chicago
Marta Rudyk — New England
Theodosia Kushnir — New York — Central
Maria Odezhyńska — Liaison for Branches-at-Large

AUDITING COMMITTEE

Joanna Ratych — Chair
Roma Shuhan — Member
Iwanna Hankewycz — Member
Lidia Kolodchin — Alt Member
Nadia Sawczuk — Alt Member

Olha Rybakiw — Parliamentarian

Irena Chaban — Editor-in-Chief "Our Life"
Tamara Stadnychenko — English editor "Our Life"

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:
Електронна пошта/e-mail: unwla@worldnet.att.net

108 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 533-4646 Адміністратор бюро — **Наталія Дума**
Office administrator — **Natalia Duma**

Години урядування: від 10:00 до 4:00 по пол.
Адміністратор-бухгалтер "Нашого Життя" — **Орися Яцусь**
Business Administrator "Our Life" — **M. Orysia Jacus**
Tel. & Fax (732) 441-9377

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:
171 Main Street, P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024
Tel.: (732) 441-9530; Fax: (732) 441-9377
Luba Bilowchtchuk, Chair

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:
203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Fax (212) 228-1947
E-mail: UkrMus@aol.com

Periodicals Postage Paid at New York, N.Y. and at
additional mailing offices (USPS 414-660).

108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

Зразки візорів для малих подушечок і закладки. Композиція Надії Кулинич. Вишивати червоними ч.
666 і чорними нитками.